ePublishing

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
EKT
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Byzantina Symmeikta

Vol 2 (1970)

SYMMEIKTA 2

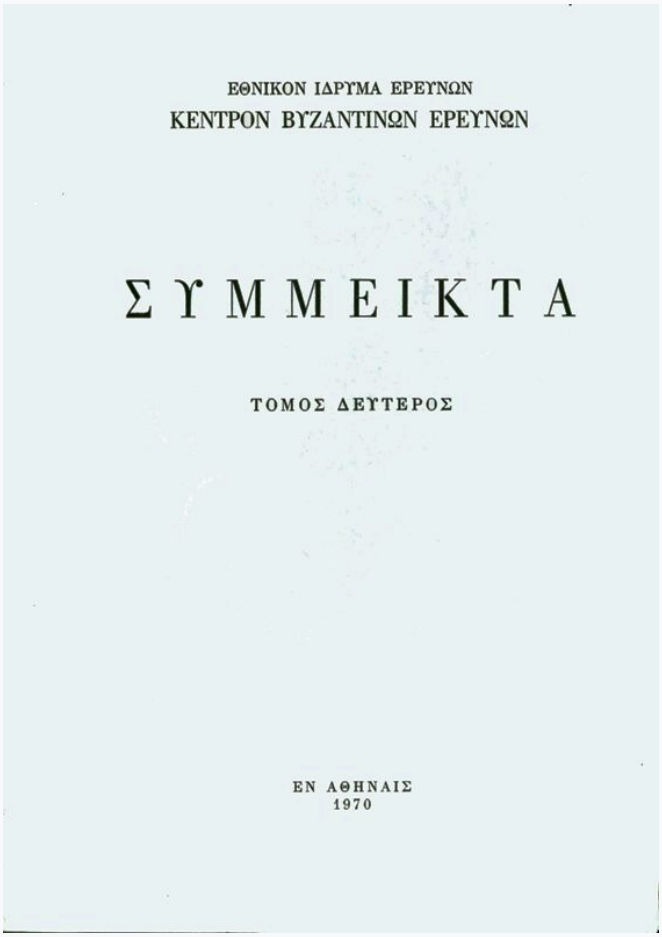
ΕΘΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1970

Τὰ Λατινικὰ ἔγγραφα τοῦ Πατμιακοῦ Ἀρχείου

Χρύσα Α. ΜΑΛΤΕΖΟΥ

doi: 10.12681/byzsym.653

Copyright © 2014, Χρύσα Α. ΜΑΛΤΕΖΟΥ

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0.

To cite this article:

ΜΑΛΤΕΖΟΥ Χ. Α. (1970). Τὰ Λατινικὰ ἔγγραφα τοῦ Πατμιακοῦ Ἀρχείου. *Byzantina Symmeikta*, *2*, 349–378. https://doi.org/10.12681/byzsym.653

https://epublishing.ekt.gr | **e-Publisher:** EKT | **Downloaded at:** 12/10/2026 16:26:45

ΤΑ ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΠΑΤΜΙΑΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ

ΕΡΕΥΝΑΙ ΕΝ ΠΑΤΜΩ

Τὰ Λατινικὰ ἔγγραφα τοῦ Πατμιακοῦ ἀρχείου, 68 τὸν ἀριθμόν, ἀναφέρονται εἰς τὰς σχέσεις τῆς μονῆς μὲ τὴν Γαληνοτάτην Δημοκρατίαν τῆς Βενετίας, τοὺς Μεγάλους Μαΐστορας τῆς Ρόδου καὶ γενικῶς τὰς καθολικὰς Δυνάμεις [1]. Τὸ περιεχόμενόν των εἶναι ποικίλον καὶ λίαν ἀξιόλογον. Ἀναλυτικώτερον δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν ταῦτα εἰς τρεῖς κατηγορίας :

α΄) ***Ἔγγραφα ἀφορῶντα εἰς τὸ μετόχιον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Στύλου***, τὸ ὁποῖον διετήρει ἡ μονὴ τῆς Πάτμου ἀπὸ τῶν Βυζαντινῶν ἤδη χρόνων εἰς τὴν νῆσον Κρήτην. Ἡ Δημοκρατία τοῦ Ἁγίου Μάρκου ἐπέδειξε μέγα ἐνδιαφέρον διὰ τὸ ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ της εὑρισκόμενον μετόχιον τοῦτο, χορηγήσασα ὑπὲρ αὐτοῦ σειρὰν προνομίων.

Ἡ ἰδιαιτέρα αὕτη ἑνότης περιλαμβάνει, πλὴν τῶν ὡς ἄνω μνημονευθέντων ὑπὲρ τῆς μονῆς τοῦ Στύλου περγαμηνῶν ἐγγράφων, τῶν ἀπολυθέντων ὑπὸ δουκῶν τῆς Βενετίας (Petrus Gradonico, 1307 - Pasqualis Maripetro, 1461 - Marinus Grimani, 1596) καὶ ἀνωτέρων Βενετῶν ἀξιωματούχων τῆς Κρήτης (δουκῶν Κρήτης, ρεκτόρων Χανίων), ἕτερα 360 ἔγγραφα (ὑπὸ τὴν ἔνδειξιν «Μετόχιον Κρήτης - Λατινικά»)· ταῦτα εἶναι διαθῆκαι μοναχῶν, ἐπιβολὴ προστίμων, καταγραφὴ λογαριασμῶν σίτου κ.ἄ. [2].

Τὰ ἀνήκοντα εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἔγγραφα εἶναι καὶ τὰ πλέον σημαντικά, διότι παρέχουν πολυτίμους πληροφορίας διὰ τὰς σχέσεις, τὰς ὁποίας εἶχεν ἡ μονὴ μὲ τὴν Γαληνοτάτην Δημοκρατίαν τῆς Βενετίας καθ'

1. Τὴν ἔκδοσιν τῶν ἐγγράφων τούτων εἶχεν ἀρχικῶς ἀναλάβει ὁ καθηγητὴς Μ. Ι. Μανούσακας ὡς μέλος τῆς «Ἐπιτροπῆς διερευνήσεως, φωτογραφήσεως καὶ καταλογογραφήσεως τῶν ἐν δημοσίαις Βιβλιοθήκαις, μοναστηριακοῖς ἱδρύμασι καὶ ἰδιωτικαῖς συλλογαῖς ἀποκειμένων δημοσίων κλπ. ἐγγράφων τοῦ Βυζαντίου». Ἀλλ' ἤδη ἀπὸ τῆς προσλήψεώς μου εἰς τὸ Κέντρον Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν, κατόπιν συνεννοήσεως μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ κ. Δ. Ἀ. Ζακυθηνοῦ, ὁ κ. Μανούσακας μοῦ παρεχώρησε τὸ δικαίωμα τῆς ἐκδόσεως, ἐφ' ᾧ καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης ἐκφράζω πρὸς αὐτὸν τὰς θερμάς μου εὐχαριστίας.

2. Τὸ ἀρχεῖον τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐταξινομήθη προσφάτως ὑπὸ τοῦ Β. Η. Π α ν α γ ι ω τ ο π ο ύ λ ο υ, *Ἀρχεῖο Μονῆς Ἰωάννου Θεολόγου Πάτμου (ταξινόμηση καὶ φωτογράφηση)*, Ὁ Ἐρανιστὴς 15/16 (1965), σελ. 145 - 156.

ὅλον σχεδὸν τὸ χρονικὸν διάστημα κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ Κρήτη εὑρίσκετο ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ Ἁγίου Μάρκου.

Ἤδη αἱ περὶ Στύλου εἰδήσεις ἐκ τῶν ἐκδοθέντων μέχρι σήμερον ἐγγράφων δεικνύουν τὴν μεγάλην εὔνοιαν, τῆς ὁποίας τὸ μετόχιον ἀπήλαυε κατὰ τὴν περίοδον τῆς Βενετοκρατίας εἰς τὴν νῆσον.

Τὴν πρώτην μνείαν περὶ τῆς μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Στύλου εὑρίσκομεν εἰς τὴν συναφθεῖσαν μεταξὺ τοῦ δούκα τῆς Κρήτης Domenico Delfino καὶ τῶν ἐπαναστατῶν Κωνσταντίνου Σεβαστοῦ Σκορδίλη καὶ Θεοδώρου Μελισσηνοῦ συνθήκην τῆς 13 Σεπτεμβρίου 1219. Δι' εἰδικῆς παραγράφου οἱ *monachi clerici obedientes de Pathinos* ἀπηλλάσσοντο πάσης τιμωρίας διὰ τὴν παρασχεθεῖσαν εἰς τοὺς ἐπαναστάτας βοήθειαν [1]. Δι' ἑτέρας συνθήκης, συναφθείσης μεταξὺ τοῦ δούκα τῆς Κρήτης Marco Dandolo καὶ τῶν ἐπαναστατῶν Μανουὴλ καὶ Γεωργίου Σκορδίλη ἀνεγνωρίσθη εἰς τὴν Πάτμον ἡ κυριότης τοῦ μετοχίου τοῦ Στύλου. Ἡ ἀναγνώρισις αὕτη ἐπεκυρώθη τὴν 11 Αὐγούστου 1267 ὑπὸ τοῦ δόγη τῆς Βενετίας Ranier Zen. Οὗτος δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν Andrea Zeno, διάδοχον τοῦ Marco Dandolo, ὁρίζει ὅπως *οἱ καλόγηροι τοῦ Στύλου τῆς δικαιολογίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς Πάτμου νὰ εἶναι ἀφετοὶ εἰς τὴν ἰδίαν κτῆσιν καὶ ποσσεσιόν...* [2].

Ὀλίγα ἔτη βραδύτερον, τὸ 1271, οἱ μοναχοὶ τῆς Πάτμου ἐπιτυγχάνουν παρὰ τοῦ δόγη Lorenzo Tiepolo τὸ δικαίωμα ἐξαγωγῆς ἐτησίως ἐκ Κρήτης 1000 μουζουρίων σίτου διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς νήσου των. Τὸ προνόμιον τοῦτο ἐπεκυρώθη τὸν Ἰούνιον τοῦ 1307 ὑπὸ τοῦ δόγη Pietro Gradenigo, ἐπανειλημμένως δὲ ἀνενεώθη ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς Βενετίας [3]. Οὕτω τὸ 1385 ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς Πάτμου Ἰωαννίκιος, παραπονεθεὶς διὰ τὴν ἄδικον ὑπὸ τῶν ρεκτόρων Χανίων ἀπαγόρευσιν τῆς ἐξαγωγῆς σίτου ἐκ Κρήτης, ἐπέτυχε παρὰ τῆς Γαληνοτάτης τὴν ἀνανέωσιν τοῦ παλαιοῦ προνομίου [4].

---

1. G. Tafel - G. Thomas, *Urkunden zur älteren Handels- und Staatsgeschichte der Republik Venedig*, τόμ. Β', Βιέννη (*Fontes Rerum Austriacarum*, 13) 1856, σελ. 213, ἀρ. 255· πρβλ. S. Borsari, *Il dominio veneziano a Creta nel XIII secolo*, Νεάπολις 1963, σελ. 122.

2. Ι. Σακκελίωνος, *Ἀπογραφὴ τῶν ἐν τῇ Μονῇ τῆς Πάτμου σῳζομένων ἐπισήμων ἐγγράφων*, Πανδώρα 19 (1869), σελ. 457, ἐπανέκδ. ΜΜ, τόμ. Ϛ', σελ. 220· πρβλ. Borsari, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 122.

3. Ἡ παρατήρησις τοῦ Borsari (ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 122, σημ. 65) ὅτι τὸ ἔτος εἶναι 1271 καὶ ὄχι 1277, ὡς φέρεται εἰς τὸ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἀπόγραφον (Σακκελίωνος, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 457 = ΜΜ, τόμ. Ϛ', σελ. 221), εἶναι ὀρθή. Τὴν ἀκριβῆ χρονολογίαν διασώζει τὸ ἔγγραφον τῆς ἐπικυρώσεως τοῦ προνομίου τοῦ ἔτους 1307. Αὕτη παραδίδεται ὡς *anno Domini millesimo* [*ducentesimo*] *septuagesimo primo* [*indictione*] *quartadecima die quartodecimo intrante madio* καὶ ὄχι ὡς ἐν ΜΜ, τόμ. Ϛ', σελ. 388 - 389, ἔνθα κακὴ μεταγραφὴ ἐκ τοῦ πρωτοτύπου.

4. H. Noiret, *Documents inédits pour servir à l'histoire de la domination*

Πλὴν τοῦ προνομίου τούτου οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Στύλου ἐπιτυγχάνουν παρὰ τοῦ ρέκτορος Χανίων Pietro Barozzi τὴν παραχώρησιν ἐκτάσεως γῆς πρὸς ἀνέγερσιν καταλυμάτων. Τὴν 3 Ἰανουαρίου 1296 οἱ σύμβουλοι Pietro Mudacio καὶ Pietro Delfino ἐπικυρώνουν τὴν παραχώρησιν ταύτην *in perpetuam possessionem*[1]. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Vitale Michiel δούκας τῆς Κρήτης (1299 - 1301) ὄχι μόνον ἀπαλλάσσει τοὺς μοναχοὺς τοῦ Στύλου διαφόρων φορολογικῶν ὑποχρεώσεων, ἀλλ' ὁρίζει διὰ διαταγῆς ὅτι οἱ Βενετοὶ ὤφειλον *νὰ διάκεινται εἰς αὐτοὺς τοὺς καλογήρους εὐλαβῶς, ἐπειδὴ ὁ νοῦς καὶ ἡ γνώμη τῆς αὐθεντίας εἶναι, ὅτι εἷς ἕκαστος, ὁποιασδηποτοῦν εἴη τάξεως καὶ χρήσεως, ἐν τῇ ἰδίᾳ κτήσει καὶ τῷ ἰδίῳ δικαίῳ νὰ ἀναπαύεται καὶ νὰ τρατάρεται εὐνοϊκῶς καὶ ἀταράχως*[2]. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ προνόμιον τοῦτο προέβαλον οἱ μοναχοὶ κατὰ τὸ ἔτος 1402, ὅτε ἠρνήθησαν νὰ ὑπακούσουν εἰς διαταγὴν τῆς Γερουσίας, ἀφορῶσαν εἰς τὰ μέτρα ὑπερασπίσεως τῆς Κρήτης κατὰ τῶν Τούρκων, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν ὤφειλον οὗτοι νὰ συνεισφέρουν, διὰ τοῦ ποσοῦ τῶν τριῶν καρατίων, εἰς τὸν ἐξοπλισμὸν δύο γαλερῶν[3].

Ἀρχομένου τοῦ ΙΔ' αἰῶνος, ἐλλείψει ἀσφαλείας εἰς τὸ Αἰγαῖον ἕνεκα τῆς ἐκ τῶν Μικρασιατικῶν ἀκτῶν Τουρκικῆς ἀπειλῆς, τὸ μετόχιον χρησιμοποιεῖται ὡς καταφύγιον παροίκων. Τὸ 1307 ἡ Μονὴ τῆς Πάτμου ἀποστέλλει 77 παροίκους (villani) — τοὺς 38 ἐξ αὐτῶν εἶχεν ἐξαγοράσει παρὰ τῶν κουρσάρων — εἰς Κρήτην κατόπιν ἀδείας, τὴν ὁποίαν ἐπέτυχε παρὰ τοῦ δόγη Pietro Gradenigo[4].

---

vénitienne en Crète de 1380 à 1485, Παρίσιοι 1892, σελ. 2 - 3· πρβλ. F. Thiriet, *Régestes des déliberations du Sénat de Venise concernant la Romanie*, τόμ. Α', Παρίσιοι 1958, σελ. 170, ἀρ. 705. — Ἐλισάβετ Α. Ζαχαριάδου, *Συμβολὴ στὴν ἱστορία τοῦ Νοτιοανατολικοῦ Αἰγαίου (μὲ ἀφορμὴ τὰ πατμιακὰ φιρμάνια τῶν ἐτῶν 1454 - 1522)*, Σύμμεικτα, Κέντρον Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν τοῦ Βασιλικοῦ Ἱδρύματος Ἐρευνῶν, τόμ. Α', Ἀθῆναι 1966, σελ. 195.

1. ΜΜ, τόμ. Ϛ', σελ. 387 - 388 καὶ ἑλληνικὴ μετάφρασις ἐν Σακκελίωνος, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 458, ἀρ. 111 (= ΜΜ, τόμ. Ϛ', σελ. 238 - 239). Τὸ ἐν τῇ λατινικῇ ἔγγραφον σώζεται εἰς δύο ἀντίγραφα, τὰ ὁποῖα παραδίδουν χρονολογίαν βενετικοῦ ἔτους 1295 Ἰανουαρίου 3, ἄρα 1296. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ εἰς τὴν ἰνδικτιῶνα, τὸ μὲν ἓν ἀντίγραφον φέρει ὁλογράφως *inditione none*, τὸ δ' ἕτερον δι' ἀριθμοῦ *indicione VIIII*. Ἑπομένως ἐξ ἀβλεψίας οἱ ΜΜ ἀναφέρουν ὡς ἰνδικτιῶνα τὴν ὀγδόην· πρβλ. Borsari, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 122, σημ. 66, ὁ ὁποῖος ὑπολογίζει τὴν ὀρθὴν ἰνδικτιῶνα βάσει τοῦ ἔτους.

2. Τὸ ἔγγραφον σώζεται μόνον ἐν ἑλληνικῇ μεταφράσει· βλ. Σακκελίωνος, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 458, ἀρ. 108 (= ΜΜ, τόμ. Ϛ', σελ. 221 - 222).

3. Noiret, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 123 - 124.

4. ΜΜ, τόμ. Ϛ', σελ. 389 - 390 (ἔνθα ἡ ἔκδοσις ἐγένετο βάσει τοῦ ἀντιγράφου καὶ ὄχι τοῦ πρωτοτύπου, τὸ ὁποῖον ἀγνοεῖται ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν) καὶ ἑλληνικὴ μετάφρασις ἐν Σακκελίωνος, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 458, ἀρ. 108 (= ΜΜ, τόμ. Ϛ', σελ. 221)· βλ. καὶ κατωτέρω, σελ. 357.

Ἡ Βενετία οὐδέποτε ἠρνήθη τὸ δικαίωμα κυριότητος τοῦ μετοχίου εἰς τὴν ἐν Πάτμῳ Μονὴν Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, παρὰ τὴν σκληρὰν πολιτικὴν αὐτῆς ἔναντι τῶν ὀρθοδόξων κατοίκων τῆς Κρήτης, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὸν ΙΕ' αἰῶνα [1]. Τὸ 1401 ἀκυροῦται δουκικὸν γράμμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκοινοποιεῖτο πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς Κρήτης ὅτι ἡ κυριότης τοῦ Στύλου περιήρχετο εἰς τὸν ἐπίσκοπον Καλαμῶνος Antonio de Bellançinis, *οὗτινος χωρίου γνωρισθέντος ὅτι εἶναι τῆς νήσου Πάτμου διὰ τῆς ἡμετέρας αὐθεντίας* [2]. Ἀργότερον, παρὰ τὴν πρὸς στιγμὴν παραχώρησιν κατὰ τὸ ἔτος 1461 τοῦ μετοχίου, γνωστοῦ πλέον διὰ τὰ εἰσοδήματά του, εἰς τοὺς δώδεκα φιλενωτικοὺς ἱερεῖς τῆς μεγαλονήσου, οἱ ὁποῖοι ἀντεμετώπιζον οἰκονομικὰ προβλήματα, ἡ Βενετικὴ Γερουσία σπεύδει, εἰς διάστημα ὀλιγώτερον τοῦ ἔτους, νὰ ἀναιρέσῃ τὴν ἀπόφασίν της καὶ νὰ διευκρινήσῃ ὅτι κακῶς ἐθεωρήθη τὸ μετόχιον ἰδιοκτησία τοῦ Δημοσίου, ἐνῷ τοῦτο *ab annis ducentis citra fuit possessus et est monasterii Sancti Johannis Evangelista de Palmosa* [3].

Μίαν δεκαετίαν περίπου βραδύτερον, ἐπὶ συνδίκων Domenico Bollani καὶ Hieronimo Marcello, τὸ μετόχιον τοῦ Στύλου τυγχάνει νέας προνομιακῆς μεταχειρίσεως, διὰ τῆς ἀπαλλαγῆς διαφόρων κατ' ἔτος ὑποχρεώσεων πρὸς τὸν δούκαν τῆς Κρήτης. Συγχρόνως ἡ Μονὴ τοῦ ἐν Πάτμῳ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, κατόπιν ἀποφάσεως τῶν Βενετικῶν ἀρχῶν, ἀπηλλάσσετο τῆς καταβολῆς δεκάτης διὰ τὴν κυριότητα τοῦ ἐν Κρήτῃ μετοχίου αὐτῆς. Ἐπικύρωσις τοῦ ἀνωτέρω προνομίου ἐγένετο τὴν 8 Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1486 [4].

Αἱ εἰδήσεις περὶ Στύλου κατὰ τοὺς ἑπομένους αἰῶνας εἶναι σποραδικαί. Τὸ 1594 ὁ προνοητὴς τῆς Σούδας Marc'Antonio Contarini διατάσσει τὴν κατάσχεσιν τοῦ σίτου τοῦ ἀνήκοντος εἰς τὸ μετόχιον τοῦ Στύλου, λόγῳ τῶν ἀναγκῶν τοῦ πολέμου [5]. Οἱ μοναχοὶ παραπονοῦνται διὰ τὴν βιαίαν ταύτην μεταχείρισιν καὶ ἐπιτυγχάνουν παρὰ τοῦ δόγη Marino Grimani, τὸ 1596, τὴν ἀνανέωσιν παλαιοῦ προνομίου, δι' οὗ ἐπετρέπετο εἰς αὐτοὺς νὰ

---

1. Περὶ τῆς θρησκευτικῆς πολιτικῆς τῆς Βενετίας ἐν Κρήτῃ βλ. Ν. Β. Τωμαδάκη, *Ἡ θρησκευτικὴ πολιτικὴ τῆς Ἐνετίας ἐν Κρήτῃ ἔναντι τῶν ὀρθοδόξων Κρητῶν ἀπὸ τοῦ ΙΓ' ἕως τοῦ ΙΕ' αἰῶνος*, Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν 20 (1969 - 1970), σελ. 21 - 38.

2. Τὸ ἔγγραφον σῴζεται ἐν Πάτμῳ ἐν ἑλληνικῇ μεταφράσει καὶ ἄνευ χρονολογίας (Σακκελίωνος, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 458, ἀρ. 108 = ΜΜ, τόμ. Γ', σελ. 222, ἔνθα φέρεται λανθασμένως τὸ ὄνομα τοῦ δόγη ἀντὶ Μιχαὴλ τοῦ Στὲν Μιχαὴλ τοῦ Τζέν). Τὸ πρωτότυπον τοῦ ἐγγράφου τούτου ἀνεῦρον εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας· βλ. κατωτέρω, σελ. 356 καὶ ἔκδοσιν, σελ. 369 - 370.

3. Βλ. Ζ. Ν. Τσιρπανλῆ, *Τὸ κληροδότημα τοῦ καρδιναλίου Βησσαρίωνος γιὰ τοὺς φιλενωτικοὺς τῆς βενετοκρατουμένης Κρήτης*, Θεσσαλονίκη 1967, σελ. 73 - 76.

4. Noiret, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 553 - 554. — Βλ. καὶ κατωτέρω, σελ. 357 - 358.

5. ΜΜ, τόμ. Γ', σελ. 405.

πωλοῦν τὸν σῖτόν των ἄνευ ἐπεμβάσεως τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Βενετίας [1].

Τὸ μετόχιον τοῦ Στύλου ἀναφέρεται ἐπίσης εἰς τὴν ἀπογραφὴν τῶν ναῶν καὶ μονῶν τῆς περιοχῆς Χανίων τοῦ ἔτους 1637 μὲ σημαντικὰ εἰσοδήματα [2]. Καθ' ὅλην δὲ τὴν διάρκειαν τοῦ Βενετο - Τουρκικοῦ πολέμου οἱ μοναχοί, ἐγκαταλείψαντες τὰς ἐργασίας καὶ τὰ ἄλλα των καθήκοντα, προσέφερον τὴν βοήθειάν των εἰς τοὺς Βενετούς [3].

Τὰ ἀνέκδοτα ἔγγραφα τοῦ ἀρχειοφυλακείου τῆς Πάτμου, τοποθετούμενα εἰς τὸν πρὸ τῆς καταλήψεως τῆς μεγαλονήσου ὑπὸ τῶν Τούρκων αἰῶνα, περιέχουν πλείστας πληροφορίας περὶ τοῦ μετοχίου τούτου. Ἡ μελέτη αὐτῶν, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς ἤδη ἐκδεδομένας πηγάς [4], τὰς κυριωτέρας τῶν ὁποίων παρεθέσαμεν ἀνωτέρω, θὰ συμβάλῃ ἐν πολλοῖς εἰς τὰς γνώσεις μας περὶ τῶν σχέσεων τῆς Βενετίας μετὰ τῆς μικρᾶς νήσου τοῦ Νοτιοανατολικοῦ Αἰγαίου.

β') ***Ἔγγραφα ἀφορῶντα εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς ἐν Πάτμῳ Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου χορήγησιν προνομίων*** παρὰ παπῶν (Πίου τοῦ Β', 1461 — Γρηγορίου τοῦ ΙΓ', 1573, 1575 — Παύλου τοῦ Ε', 1614 — Οὐρβανοῦ τοῦ Η', 1633 — Ἰννοκεντίου τοῦ ΙΑ', 1681), αὐτοκρατόρων (Φιλίππου τοῦ Γ' τῆς Ἱσπανίας, 1609, 1610 — Καρόλου τοῦ ϛ' τῆς Γερμανίας, 1727), δουκῶν (Κοζίμου τοῦ Γ' τῆς Ἐτρουρίας, 1674 — Βίκτωρος Ἀμεδαίου τοῦ Β' τῆς Σαβαυδίας, 1682 — Pasqualis Ciconia τῆς Βενετίας, 1590) καὶ Μεγάλων Μαϊστόρων (Emericus d'Amboisie, 1507, 1508 — Fabritius de Carzetto, 1514 — Alofius de Wignacourt, 1606, 1610, 1613 — Raimundus de Perellos, 1701).

Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ μοναχοὶ τῆς τόσον μακρὰν τῆς Δύσεως κειμένης νήσου Πάτμου, ἀπολέσαντες μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας τοὺς φυσικοὺς προστάτας των, ἐστράφησαν πρὸς τοὺς Λατίνους ἡγεμόνας [5], θέτοντες τὴν Ἱερὰν Μονὴν ὑπὸ τὴν προστασίαν των ἐν ὄψει ἀφ' ἑνὸς μὲν τῆς Τουρκικῆς ἀπειλῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν, αἱ ὁποῖαι ἦσαν συχναὶ κατὰ τὴν πολυτάραχον ἐκείνην περίοδον [6].

1. ΜΜ, τόμ. ϛ', σελ. 405 - 406.

2. Μαρίας Κ. Χαιρέτη, *Ἡ ἀπογραφὴ τῶν ναῶν καὶ τῶν μονῶν τῆς περιοχῆς Χανίων τοῦ ἔτους 1637*, ΕΕΒΣ 36 (1968), σελ. 354, ἀρ. 121, σελ. 360, ἀρ. 197.

3. ΜΜ, τόμ. ϛ', σελ. 419 - 420.

4. Γενικῶς περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Στύλου βλ. καὶ Κ. Δουνάκη, *Ἱστορία τοῦ Ἀποκορώνου*, Κρητικὴ Ἑστία 18 - 19 (1967 - 1968), τεύχη 171 - 180.

5. Περὶ τῶν σχέσεων τῆς Πάτμου καὶ τῆς Ρώμης ἰδίᾳ κατὰ τοὺς ΙΖ' καὶ ΙΗ' αἰῶνας βλ. G. Hofmann, *Patmos und Rom*, Or. Chr. Per. 41 (1928), σελ. 45 - 107.

6. Περὶ τῆς ἐν γένει πολιτικῆς καταστάσεως τοῦ Νοτιοανατολικοῦ Αἰγαίου μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας καὶ εἰδικώτερον τῆς νήσου Πάτμου βλ. Ζαχαριάδου, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 184 - 230.

γ') ***Ἔγγραφα ἀφορῶντα εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Λατίνων ἡγεμόνων παραχώρησιν πρὸς τοὺς μοναχοὺς τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς ἀδείας εἰσόδου εἰς χώρας τῆς Δύσεως «δι' ἐλεημοσύνην»***. Τὰ ἔγγραφα ταῦτα θὰ διαφωτίσουν τὸν τόσον σημαντικὸν διὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Τουρκοκρατίας θεσμὸν τῆς ζητείας περὶ τοῦ ὁποίου οὐδεμία μέχρι σήμερον συστηματικὴ μελέτη ἔχει γραφῆ[1].

Ἔκδοσις 43 Λατινικῶν ἐγγράφων τοῦ ἀρχείου τῆς Πάτμου ἐγένετο ὑπὸ τῶν Fr. Miklosich - Ios. Müller εἰς τὴν σειρὰν *Acta et Diplomata græca medii ævii sacra et profana*, τόμ. Ϛ', Βιέννη 1890, σελ. 387 - 428. Ἐξ αὐτῶν ἠδυνήθην νὰ ταυτίσω τὰ 38 (τὰ ὑπόλοιπα 5 ἢ ἔχουν ἀπολεσθῆ ἢ ἔχουν μεταγενεστέρως προστεθῆ εἰς τοὺς φακέλους τῶν διαφόρων μετοχίων τῆς μονῆς ἢ ἐνδεχομένως σῴζονται εἰς τὸ προσωπικὸν ἀρχεῖον τῶν ΜΜ εἰς Βιέννην[2]). Ἀνέκδοτα ἀνεῦρον 30 ἔγγραφα. Τὸ παλαιότερον σῳζόμενον Λατινικὸν ἔγγραφον εἶναι τοῦ ἔτους 1296, τὸ δὲ νεώτερον τοῦ ἔτους 1781.

Ἐκ τῶν σῳζομένων ἐν Πάτμῳ 68 Λατινικῶν ἐγγράφων 32 ἀφοροῦν εἰς τὰς σχέσεις τῆς μονῆς μὲ τὴν Γαληνοτάτην Δημοκρατίαν τῆς Βενετίας. Ἐξ αὐτῶν τὰ 18 εἶναι ἀνέκδοτα, τὰ ὑπόλοιπα δὲ 14 ἔχουν ἐκδοθῆ ὑπὸ τῶν ΜΜ (ὑπ' ἀρ. 1, 2, 3, 5, 13, 18, 19, 20, 30, 33, 34, 35, 36, 40). Ἐκ τῶν τελευταίων δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ ἀνευρεθῆ ἐν τῷ ἀρχειοφυλακείῳ τῆς μονῆς τὸ ὑπ' ἀρ. 35 ἔγγραφον. Ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, τοῦτο ἢ ἔχει ἀπολεσθῆ ἢ ἀπόκειται εἰς τοὺς φακέλους τῶν μετοχίων τῆς μονῆς.

---

1. Βλ. Μαρίας Γ. Νυσταζοπούλου, *Τέσσαρα ἄγνωστα Ρωσικὰ ἔγγραφα*, Σύμμεικτα, Κέντρον Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν τοῦ Βασιλικοῦ Ἱδρύματος Ἐρευνῶν, τόμ. Α', Ἀθῆναι 1966, σελ. 249, σημ. 1. — Μαρίας Νυσταζοπούλου - Πελεκίδου, *Τὰ Ρουμανικὰ ἔγγραφα τοῦ Ἀρχείου τῆς ἐν Πάτμῳ Μονῆς*, Σύμμεικτα, Κέντρον Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Ἱδρύματος Ἐρευνῶν, τόμ. Β', Ἀθῆναι 1970, σελ. 262 κέ.

2. Οὐδεμίαν ἔνδειξιν περὶ ὑπάρξεως ἀλληλογραφίας μεταξὺ τοῦ Fr. Miklosich καὶ τοῦ Σακκελίωνος ἢ τοῦ Φλωρίδου ἔχομεν (βλ. ἀναγραφὴν τῆς σῳζομένης εἰς τὰ κατάλοιπα τοῦ Fr. Miklosich ἀλληλογραφίας ἐν S. Kryvenko καὶ E. Kloss, *Register aller Briefe an Franz von Miklosich aus dem Miklosich - Nachlaß der Österreichischen Nationalbibliothek*, Wiener Slavistisches Jahrbuch 10 (1963), σελ. 163 - 194· πρβλ. Ἔρας Λ. Βρανούση, *Πατμιακὰ Α' — Χρυσόβουλλον τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου τοῦ Βοτανειάτου ὑπὲρ τῆς ἐν Στροβίλῳ μονῆς τοῦ Προδρόμου (1079)*, ΕΕΒΣ 33 (1964), σελ. 52, σημ. 4), πολλῷ δὲ μᾶλλον μαρτυρίαν περὶ ἀποστολῆς πατμιακῶν ἐγγράφων εἰς Βιέννην. Ἀντιθέτως γνωρίζομεν ὅτι ἦλθεν εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν Σακκελίωνα ὁ εἷς ἐκ τῶν πρώτων ἐκδοτῶν τῶν Λατινικῶν ἐγγράφων τῆς Πάτμου, ὁ ἀββᾶς Duchesne (βλ. *Mémoire sur une mission au Mont Athos* par Duchesne et Bayet (Bibliothèque des Écoles Françaises d'Athènes et de Rome, Παρίσιοι 1876, σελ. 5). Ὅμως εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν εὑρεθοῦν εἰς τοὺς φακέλους τῶν μετοχίων τῆς μονῆς τὰ φερόμενα ὡς ἀπολεσθέντα ἔγγραφα, μία ἔρευνα εἰς τὰ κατάλοιπα τοῦ ἀρχείου τῶν ΜΜ εἰς Βιέννην νομίζομεν ὅτι εἶναι ἀπαραίτητος.

ΕΡΕΥΝΑΙ ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑ

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐν Βενετίᾳ παραμονῆς μου, ὡς φιλοξενουμένης τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν, ἀνεδίφησα τὰ Βενετικὰ Ἀρχεῖα μὲ σκοπὸν τὴν περὶ τὰ Πατμιακὰ ἔγγραφα ἀρχειακὴν ἔρευναν [1].

Τὰ desiderata πρὸς τὰ ὁποῖα ἀπέβλεψε τὸ πρῶτον τοῦτο ἀνιχνευτικὸν στάδιον τῆς ἐρεύνης ἦσαν τὰ ἑξῆς :

α΄) Ἐὰν σῴζεται εἰς τὰ Βενετικὰ Ἀρχεῖα ἄγνωστον ἀρχειακὸν ὑλικόν, ἀναφερόμενον ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ἐν Κρήτῃ μονὴν Στύλου, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὰς σχέσεις τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου μὲ τὴν Βενετίαν· β΄) ἐὰν σῴζονται εἰς τὰ Βενετικὰ Ἀρχεῖα ἐπιστολαὶ ἡγουμένων τῆς μονῆς πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς Γαληνοτάτης· γ΄) ἀνεύρεσις ἀντιγράφων ἢ πρωτοτύπων τῶν ὑπὸ τῶν ΜΜ ἐκδεδομένων καὶ μὴ σῳζομένων ἐν τῷ ἀρχειοφυλακείῳ τῆς Πάτμου ἐγγράφων· δ΄) ἀνεύρεσις τῶν πρωτοτύπων ἐκ τῶν σῳζομένων εἰς τὴν μονὴν ἀντιγράφων· ε΄) ταύτισις ὡρισμένων ἐγγράφων τοῦ ἀρχειοφυλακείου τῆς μονῆς Πάτμου πρὸς ἔγγραφα καταχωρισθέντα εἰς τὰ ἐπίσημα βιβλία τῆς Βενετικῆς Καγκελλαρίας.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐρεύνης ὑπῆρξαν θετικὰ καὶ πρὸς τὰς πέντε ταύτας κατευθύνσεις :

α΄) ***Ἄγνωστον ἀρχειακὸν ὑλικόν*** : Τὴν ἔρευναν ἐδυσχέρανε κατὰ πολὺ τὸ εὐρὺ χρονικὸν πλαίσιον ἐντὸς τοῦ ὁποίου τοποθετοῦνται τὰ Βενετικὰ ἔγγραφα τῆς Πάτμου, καλύπτοντα τὴν μακρὰν περίοδον κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Κρήτη ἐτέλει ὑπὸ τοὺς Βενετούς. Ηὐτύχησα ἐν τούτοις νὰ ἀνεύρω εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας 20 ἀνέκδοτα ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1403 - 1595, ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐν Κρήτῃ μονὴν Στύλου καὶ εἰς διάφορα ἀπολυθέντα κατὰ καιροὺς ὑπὸ τῆς Γαληνοτάτης προνόμια ὑπὲρ τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς [2].

Ἐνταῦθα ἀναφέρω ὅτι ἀναδιφήσεις ἐγένοντο καὶ εἰς τὸ παλαιὸν ἀρχεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βενετίας μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀνεύρω ἓν ἔγγραφον, μεταγενεστέρας ὅμως ἐποχῆς (1780) καὶ μεμονωμένου ἐνδιαφέροντος [3].

1. Εὐχαριστῶ ἐντεῦθεν τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βενετίας κ. Μ. Ι. Μανούσακαν καὶ τὸν Διευθυντὴν τῶν Κρατικῶν Ἀρχείων κ. Luigi Lanfranchi, οἱ ὁποῖοι παντοιοτρόπως διηυκόλυνον τὴν ἔρευνάν μου κατὰ τὴν ἐν Βενετίᾳ παραμονήν μου.

2. Ἐκ τοῦ ἀρχειακοῦ ὑλικοῦ, τὸ ὁποῖον ἠρεύνησα, παραθέτω κατωτέρω τὰς κυριωτέρας σειράς : A.S.V., *Senato Misti*, *Senato Mar (1440 - 1700)*, *Sala Diplomatica Regina Margherita*, Archivio del Duca di Candia, *Maggior Consiglio*, *Memoriali Antichi (1319 - 1669)*, *Ducali e Lettere Ricevute (1402 - 1436)*. — Τὰ ἔγγραφα ταῦτα, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ἐν τῇ προκαταρκτικῇ ταύτῃ ἐργασίᾳ ἀναφερόμενα, προτίθεμαι νὰ ἐκδώσω εἰς ἰδιαιτέραν μελέτην.

3. Ἑλληνικὸν Ἰνστιτοῦτον Βενετίας — *Pagamento Legati*, B. 55, Fasc. 773: Ὁ

β') ***Ἐπιστολαὶ ἡγουμένων*** : Ἀνεῦρον ἐπιστολὴν εἰς τὴν λατινικὴν μὲ αὐτόγραφον ὑπογραφὴν τοῦ ἡγουμένου Ἰωάννου, τοῦ ἔτους 1595. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς συγχαίρει τὸν δόγην Marino Grimani ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ του [1]. Ἡ ἐνέργεια αὕτη τοῦ ἡγουμένου προεκάλεσε προφανῶς τὴν ἀπόλυσιν, ἓν ἔτος ἀργότερον (1596), τοῦ δουκικοῦ γράμματος, συμφώνως πρὸς τὸ ὁποῖον παραχωρεῖται εἰς τοὺς μοναχοὺς τῶν μετοχίων τῆς μονῆς τὸ προνόμιον τῆς ἐλευθέρας πωλήσεως τοῦ σίτου [2].

γ') ***Ἀνεύρεσις ἀπολεσθέντων ἐγγράφων*** : Αἱ ἐν Βενετίᾳ ἔρευναι εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀνεύρεσιν ἑνὸς φερομένου ὡς ἀπολεσθέντος ἐγγράφου. Τοῦτο εἶναι δουκικὸν γράμμα, ἀναφερόμενον εἰς τὸ μετόχιον τοῦ Στύλου, σῴζεται δὲ ἐν τῷ ἀρχειοφυλακείῳ τῆς μονῆς μόνον ἐν ἑλληνικῇ περιληπτικῇ μεταφράσει. Τὸ ἐν λόγῳ ἔγγραφον παρουσίαζε προβλήματα ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι τὸ ὄνομα τοῦ ἀπολύσαντος τὸ γράμμα δόγη παρεδίδετο λανθασμένως, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι οὐδεμίαν ἔφερε χρονολογίαν [3]. Ἡ ἀνεύρεσις τοῦ πρωτοτύπου εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας ἔλυσεν ὁριστικῶς χρονολογικὰ καὶ ἄλλα ζητήματα [4].

δ') ***Ἀνεύρεσις τῶν πρωτοτύπων ἐκ τῶν σῳζομένων εἰς τὴν μονὴν ἀντιγράφων*** : Τὰ ἀντίγραφα ὡρισμένων Βενετικῶν ἐγγράφων τοῦ ἀρχειοφυλακείου τῆς Πάτμου προέρχονται ἐκ τῶν ἐπισήμων βιβλίων τῆς Καγκελλαρίας τῶν Χανίων. Ὡς γνωστόν, τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Δούκα τῆς Κρήτης μετεφέρθη ὑπὸ τοῦ τελευταίου ὑπερασπιστοῦ τῆς μεγαλονήσου, ἀρχιστρατήγου Φραγκίσκου Morosini, εἰς Βενετίαν μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς νήσου ὑπὸ τῶν Τούρκων [5]. Τοῦ πολυτιμοτάτου τούτου ἀρχείου, ἀποκειμένου σήμερον εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας, ἐλλείπει τὸ τμῆμα τὸ ἀναφερόμενον εἰς

καθηγούμενος τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς Γρηγόριος ζητεῖ δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τοὺς ἐν Βενετίᾳ ἐπιτρόπους τοῦ ἀποθανόντος Σπυρίδωνος Ρίζου, ὁ ὁποῖος *«ἐδιόρισεν εἰς τὴν διαθήκην του νὰ τοῦ γίνωνται ἀκαταπαύστως ἐν ταύτῃ τῇ Ἱερᾷ μονῇ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου δύω λειτουργίαι τὸν χρόνον»*, ὅπως σταλῇ εἰς Πάτμον *«τὸ ἔλεος ὁποῦ δι' αὐτὰς ἄφισεν ὁ μακαρίτης ρηθεὶς Σπείρος Ρίζος»*.

1. Βλ. ἔκδοσιν κατωτέρω, σελ. 372 - 374.

2. Βλ. ἀνωτέρω, σελ. 352 - 353.

3. Βλ. ἀνωτέρω, σελ. 352 καὶ σημ. 2.

4. Τοῦ ἐγγράφου τούτου (ἔκδοσιν τοῦ ὁποίου βλ. κατωτέρω, σελ. 369 - 370) σῴζεται ἡ rubrica εἰς τὴν ἀρχειακὴν σειρὰν Duca di Candia, B. 50, φ. 21 : *Lettera Ducal per la qual vengono revocate le precedente lettere Ducal scrite a questo Regimento di dar il possesso del Monasterio et intrade de San Zuan de Stillo al episcopo Calamonense concesoli da Pontefice — datte 23 julij et recepte 1403/29/Marzo.*

5. Περὶ τοῦ σημαντικωτάτου Ἀρχείου τοῦ Δούκα τῆς Κρήτης (Archivio del Duca di Candia) βλ. Μ. Ι. Μανούσακα, *Προγραμματισμὸς γιὰ τὴ συστηματικὴ ἔκδοση τοῦ Ἀρχείου τοῦ Δούκα τῆς Κρήτης : Ὁ πρῶτος τόμος τῶν «Missive e Responsive» (1417 - 1467)*, Πεπραγμένα τοῦ Β' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου, τόμ. Γ', Ἀθῆναι 1968, σελ. 1 κέ., ἔνθα καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία.

τὸ διαμέρισμα τῶν Χανίων[1]. Τὰ ἐπίσημα βιβλία τῆς Καγκελλαρίας, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ νοταριακὸν ἀρχεῖον τῶν Χανίων δὲν διεσώθησαν. Κατόπιν τῆς διαπιστώσεως ταύτης, τὰ σωζόμενα ἐν Πάτμῳ ἀντίγραφα ἀφ' ἑνὸς ἐπέχουν θέσιν πρωτοτύπου, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἶναι πολυτιμότατα, διότι ὀλίγιστα ἔγγραφα τῆς Καγκελλαρίας τῶν Χανίων ἔχομεν.

Ἐν τῇ προσπαθείᾳ ἀνευρέσεως τῶν πρωτοτύπων ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀρχειοφυλακείῳ τῆς μονῆς ἀντιγράφων ἐπεσήμανα εἰς τὴν σειρὰν Senato Misti τὴν rubrica ἑνὸς τῶν ἐγγράφων τούτων, τοῦ ἔτους 1307[2], ἀναφερομένου εἰς τὴν λόγῳ τῶν Τουρκικῶν ἐπιδρομῶν ἐγκατάλειψιν τῆς Πάτμου καὶ καταφυγὴν εἰς Κρήτην καλογήρων καὶ παροίκων[3].

ε') ***Ταύτισις ἐγγράφων*** : Ἠδυνήθην νὰ ἀνεύρω καὶ ἐν συνεχείᾳ νὰ ταυτίσω :

α') Τὸ ἐν Πάτμῳ ἀνέκδοτον ἔγγραφον τοῦ ἔτους 1577 πρὸς ἔγγραφον τῶν Κρατικῶν Ἀρχείων τῆς Βενετίας[4]. Τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸ προνόμιον τῆς ἀπαλλαγῆς ἐκ τῆς *δεκάτης*, χορηγηθὲν εἰς τὴν μονὴν τῆς Πάτμου ἐπὶ συνδίκων Domenico Bollani καὶ Hieronimo Marcello. Τὸ προνόμιον τοῦτο, ὡς καὶ τὰ ὀνόματα τῶν συνδίκων ἦσαν γνωστὰ ἐμμέσως ἐκ τοῦ ἐπικυρωτικοῦ ἐγγράφου τοῦ ἔτους 1486[5]. Τὸ σωζόμενον ἐν τῷ ἀρχειοφυλακείῳ τῆς

1. Ὡς γνωστόν, ἡ μὲν πόλις τῶν Χανίων κατελήφθη ὑπὸ τῶν Τούρκων τὸ 1645, ἡ δὲ τοῦ Χάνδακος μόνον τὸ 1669 κατόπιν μακρᾶς πολιορκίας. Ἑπομένως ὁ Φραγκίσκος Morosini, ὁ ὁποῖος εἶχε τὸ δικαίωμα, συμφώνως πρὸς ὅρον τῆς συνθήκης τῆς 16 Σεπτεμβρίου 1669, νὰ μεταφέρῃ εἰς Βενετίαν πᾶν ὅ,τι ἤθελεν ἐκ τῆς ἁλωθείσης Κρητικῆς πρωτευούσης, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εἶχεν εἰς τὴν κατοχήν του τὰ ἀρχεῖα τῶν Χανίων, εἰ μὴ μόνον ὅσα ἔγγραφα εἶχον τυχὸν μεταφερθῆ εἰς Χάνδακα πρὸ τῆς ἁλώσεώς του ὑπὸ τῶν Τούρκων.

2. R. Cessi - P. Sambin, *Deliberazioni del consiglio dei Rogati (Senato), serie «Mixtorum»*, τόμ. Α', Βενετία (Deputazione di storia Patria per le Venezie) 1960, σελ. 123, ἀρ. 242. Τὸ ἔγγραφον εἶναι σήμερον γνωστὸν ἐκ τῆς ἐκδόσεως τῶν ΜΜ καὶ τῆς ἑλληνικῆς αὐτοῦ μεταφράσεως (βλ. ἀνωτέρω, σελ. 351 καὶ σημ. 4). Ἐν τούτοις οἱ ἐκδόται ἔλαβον ὑπ' ὄψιν τὸ ἀντίγραφον, τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ ἐλλιπὲς καὶ ἄνευ χρονολογίας. Ὁ ἀντιγραφεὺς παραλείπει φράσεις ὁλοκλήρους, ἕνεκα τῶν δυσχερειῶν τὰς ὁποίας ἀντεμετώπισεν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ πρωτοτύπου. Τοῦτο διευκρινίζει διὰ τῆς παραθέσεως ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς σημειώσεως *«non si poteva lezzer»*. Τὸ πρωτότυπον ἦλθεν εἰς φῶς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νέας ἐν τῷ ἀρχειοφυλακείῳ τῆς μονῆς διερευνήσεως τῶν Λατινικῶν ἐγγράφων. Ἡ προσεχὴς διπλωματικὴ ὑπ' ἐμοῦ ἔκδοσις θὰ συμπληρώσῃ τὰ κενά, τὰ ὁποῖα παρουσιάζει τὸ ἀντίγραφον.

3. Περὶ τοῦ ἐγγράφου τούτου βλ. Borsari, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 123 καὶ σημ. 67. — Ἔρας Λ. Βρανούση, *Τὰ ἁγιολογικὰ κείμενα τοῦ ὁσίου Χριστοδούλου, ἱδρυτοῦ τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς — Φιλολογικὴ παράδοσις καὶ ἱστορικαὶ μαρτυρίαι*, Ἀθῆναι 1966, σελ. 180. — Ζαχαριάδου, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 194.

4. Βλ. κατωτέρω, σελ. 370.

5. Βλ. ἀνωτέρω, σελ. 352 καὶ ἔκδοσιν κατωτέρω, σελ. 370 κέ.

μονῆς Πάτμου ἔγγραφον εἶναι τόσον ἐφθαρμένον, ὥστε θὰ καθίστατο ἀδύνατος ἡ μελέτη αὐτοῦ ἄνευ τῆς ὡς ἄνω ταυτίσεως [1].

β') Τὸ ὑπὸ τῶν ΜΜ ἐκδεδομένον ὑπ' ἀρ. 13 ἔγγραφον, τοῦ ὁποίου ὅμως ἡ χρονολογία συνεπληρώθη λανθασμένως ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν, ἐπειδὴ προφανῶς οὗτοι ἔλαβον ὑπ' ὄψιν ἀντίγραφον (ἐφθαρμένον;) καὶ ὄχι τὸ σῳζόμενον ἐν τῷ ἀρχειοφυλακείῳ τῆς μονῆς πρωτότυπον [2]. Ἡ ἀκριβὴς χρονολογία τοῦ ἐγγράφου, ὡς ἀναγινώσκεται εἰς τὸ ἔγγραφον τῶν Κρατικῶν Ἀρχείων τῆς Βενετίας, εἶναι 28 Μαΐου 1572, ἐνῷ εἰς τὴν ὑπὸ τῶν ΜΜ ἔκδοσιν συμπληροῦται λανθασμένως πλησίον τῆς ἡμερομηνίας τὸ ἔτος 1522. Ἤδη μία πρόχειρος ἔρευνα εἰς τὰ ἐν τῷ ἐγγράφῳ ἀναγραφόμενα πρόσωπα (π.χ. ὁ Marino Grimani ἀνέλαβε δούκας τῆς Κρήτης τὸν Μάιον τοῦ ἔτους 1571) ὁδηγεῖ ἀσφαλῶς εἰς τὴν χρονολόγησιν τοῦ ἐγγράφου [3]. Ἑπομένως παραμένει ἀπορίας ἄξιον πῶς καὶ ποῦ βασιζόμενοι οἱ ΜΜ συνεπλήρωσαν λανθασμένως τὴν χρονολογίαν.

1. Πρβλ. φωτ. ἀρ. 30.

2. Οἱ ΜΜ (τόμ. Γ', σελ. 401) σημειώνουν ὅτι τὸ ἔγγραφον εἶναι πρωτότυπον καὶ ὅτι φέρει ἐπὶ τοῦ νώτου ἐπικύρωσιν ὑπὸ τὴν χρονολογίαν 6 Ἰουνίου 1572. Τὸ σῳζόμενον ὅμως ἐν Πάτμῳ ἔγγραφον ἀφ' ἑνὸς μὲν δὲν παρουσιάζει προβλήματα εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἔτους 1572 (τὸ ὁποῖον ἀναγράφεται καθαρῶς ἐπὶ τοῦ recto), ἀφ' ἑτέρου δὲ φέρει χρονολογίαν ἐπικυρώσεως 21 Ἰουνίου 1572. Οἱ ΜΜ ἐβασίσθησαν εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ O. Rayet, *Documents extraits des Archives du monastère d'Hagios Theologos à Patmos*, Revue d'Archéologie 25 (1873), ὁ ὁποῖος ἀναφέρει (σελ. ἀνατ. 12) ὅτι ὑπάρχει καὶ ἀντίγραφον μὲ ὡρισμένας ὀρθογραφικὰς παραλλαγάς. Ἑπομένως τὸ ἀντίγραφον, τὸ ὁποῖον δὲν ἀνευρέθη εἰς τὸ ἀρχειοφυλακεῖον τῆς μονῆς, πρέπει νὰ εἶχον ὑπ' ὄψιν οἱ ΜΜ. Τοῦτο, ἐὰν ἦτο ἐφθαρμένον, ὡδήγησεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσφαλμένην χρονολόγησιν τοῦ ἐγγράφου.

3. Βλ. Ι. Κ. Χασιώτη, *Οἱ Ἕλληνες στὶς παραμονὲς τῆς ναυμαχίας τῆς Ναυπάκτου*, Θεσσαλονίκη 1970, σελ. 176, σημ. 1. Ὁ coadiutor cancellarie ducalis Crete, ὁ ὁποῖος ὑπογράφει τὸ ἔγγραφον, εἶναι ὁ Hemmanuel Cassimati.

ΕΓΓΡΑΦΑ

Κατωτέρω ἐκδίδονται ἐκ τῶν ἀνευρεθέντων ἐν Βενετίᾳ ἐγγράφων: α') τὸ γράμμα τοῦ δόγη Michael Steno τοῦ ἔτους 1401, β') ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1577 καταγραφὴ τῶν προνομίων τῶν ἐτῶν 1483 καὶ 1486 (ἀπαλλαγὴ ἐκ τῆς δεκάτης) καὶ γ') ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἡγουμένου τῆς Πάτμου Ἰωάννου τοῦ ἔτους 1595.

Ἐκρίθη σκόπιμον ὅπως τῆς ἐκδόσεως τούτων προταχθῇ ἡ ἔκδοσις καταστίχου τοῦ ἀρχειοφυλακείου τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς, τοῦ ἔτους 1506. Ἐν τῷ καταστίχῳ τούτῳ ἀφ' ἑνὸς μὲν περιγράφονται τὰ σύνορα τοῦ ἐν Κρήτῃ μετοχίου τοῦ Στύλου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀναγράφονται τὰ ὀνόματα καὶ «αἱ μοῖραι» τῶν «ἐντριταρέων» τῆς μονῆς. Τὸ περιεχόμενον τοῦ καταστίχου παρουσιάζει ἱκανὸν ἐνδιαφέρον, διότι περιέχει πλεῖστα ὅσα τοπωνύμια, ὡς καὶ ὀνόματα προσώπων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὀνόματα ἱστορικῶν οἰκογενειῶν τῆς νήσου. Πολύτιμα ἐπίσης διὰ τὴν ἔρευναν εἶναι τὰ οἰκονομικῆς φύσεως στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα παρέχονται ἐν ἀφθονίᾳ εἰς τὸ κατάστιχον.

Τὸ κείμενον τοῦ καταστίχου συνετάχθη ἑλληνιστὶ τὸ 1506, κατὰ μεταγλώττισιν λατινικοῦ ἐγγράφου. Ἡ ἀναγραφὴ τῶν συνόρων τοῦ Στύλου ἐγένετο τὸ 1321, ὡς φαίνεται ἐκ λατινικοῦ ἀντιγράφου τοῦ τέλους τοῦ ΙΓ' αἰῶνος, σῳζομένου ἐν τῷ ἀρχειοφυλακείῳ τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς. Τὸ πρωτότυπον εἶχε καταχωρισθῆ εἰς τὰ ἐπίσημα βιβλία τῆς Καγκελλαρίας τῶν Χανίων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐλήφθη τὸ λατινικὸν ἀντίγραφον. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐν συνεχείᾳ ἐχρησίμευσε διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἑλληνικοῦ. Παρέχομεν κατωτέρω καὶ τὰ δύο κείμενα, σημειοῦντες ὅτι τὸ λατινικὸν εἶναι τὸ πληρέστερον, διότι ὁ ἀντιγραφεὺς τοῦ ἑλληνικοῦ ἐκ παραδρομῆς παραλείπει ὡρισμένας φράσεις. Ἡ ἀναγραφὴ ἀκολούθως τῶν *ἐντριταρέων* καὶ τῶν *μοιρῶν* τῆς μονῆς σῴζεται μόνον εἰς τὸ ἑλληνικὸν κατάστιχον.

Τὸ ἑλληνικὸν κείμενον παρουσιάζει πολλὰς ἰδιομορφίας. Ἀπὸ πλευρᾶς γλώσσης βρίθουν αἱ ἀνορθογραφίαι, τὰ δὲ ἰδιωματικὰ στοιχεῖα τῆς κρητικῆς διαλέκτου (ὅπως π.χ. *ἔναι, δένδρη* κ.ἄ.) εἶναι πολλά. Συγχρόνως διακρίνεται ἐμφανὴς ἡ τάσις τοῦ γραφέως πρὸς λογιωτατισμὸν (π.χ. τὸ τελικὸν *ν* εἰς τὴν αἰτιατικὴν τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων : *πατέραν, μητέραν* κ.ἄ.). Χαρακτηριστικὸν ἐνταῦθα εἶναι ὅτι ὡρισμέναι ἐκφράσεις, ὅπως π.χ. *ρυάκι - ρυάκι, θάλασσαν - θάλασσαν*, ἀπαντοῦν καὶ εἰς τὸ λατινικὸν κείμενον (*riachi riachi, marinam marinam*). Ἀπὸ πλευρᾶς τοπωνυμίων, αἱ παρουσιαζόμεναι δυσκολίαι εἶναι πολλαί, διότι, δεδομένου ὅτι τὰ σύνορα τοῦ Στύλου εἶναι τοπικῶς περιωρισμένα (κυρίως πέριξ τοῦ ποταμοῦ Κοιλιάρη) [1] ἡ δὲ περιγραφὴ

1. Κατὰ τὸν Μ. Δέφνερ, *Ὁδοιπορικαὶ ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν Λυτικὴν Κρήτην*, Ἀθῆναι [1928], σελ. 14, ὁ ποταμὸς *«δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν κοιλιά, ἀλλὰ λέγεται Κυλιάρης, διότι ὁρμητικῶς καταβαίνει ἀπὸ τὸν Στύλον καὶ κυλάει πέτρες τὸν κατήφορο»*.

των λεπτομερής, δὲν εἶναι πάντοτε βέβαιον ἐὰν τὰ ἀναφερόμενα ὀνόματα εἶναι ὄντως τοπωνύμια ἢ ἁπλῶς τοπογραφικαὶ ἐνδείξεις (π.χ. *γιστήρνα* = στέρνα, *λαγγάδι, σφάκα* = πικροδάφνη κ.ἄ.).

Τὰ ἀνωτέρω ἔγγραφα ἐκδίδομεν διπλωματικῶς, ἀποκαταστήσαντες μόνον τὴν στίξιν, ὡς καὶ τὰ ἀρχικὰ κεφαλαῖα γράμματα τῶν κυρίων ὀνομάτων, τὰ ὁποῖα ἐρρυθμίσαμεν ὁμοιομόρφως. Εἰς τὸ κείμενον τοῦ καταστίχου ἐσεβάσθημεν μὲν τὰς ὀρθογραφικάς του ἰδιομορφίας, ἀλλὰ δὲν ἐκρίναμεν σκόπιμον νὰ παραθέσωμεν κριτικὸν ὑπόμνημα πρὸς διόρθωσιν αὐτῶν, διότι σπανίως γεννοῦν κριτικὰ ζητήματα. Τὰς ἰδιωματικὰς λέξεις, τὰ τοπωνύμια καὶ τὰ ὀνόματα προσώπων παρέχομεν εἰς ἰδιαιτέρως συνταχθέντα πίνακα.

1. ΤΟ ΛΑΤΙΝΙΚΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ ΤΟΥ ΣΤΥΛΟΥ

1 Μαρτίου **1321**

Περιγραφὴ τῶν συνόρων τοῦ Στύλου καὶ κατάλογος τῶν παροίκων αὐτοῦ.

Ἀντίγραφον (Ἀρχεῖον Ἱερᾶς Μονῆς Πάτμου, φάκ. 2). Πρβλ. φωτ. ἀρ. 27.

Χάρτης (δίφυλλον) 0,300 × 0,202. Μελάνη καστανόχρους. — Διατήρησις καλὴ (σχισμαὶ κατὰ τὰς διπλώσεις). Διπλώσεις τρεῖς κάθετοι καὶ μία ὁριζόντιος. Σημειώματα ἐπὶ φ. 2ᵛ : α') *Τὰ κονφίνια τοῦ τό|που τοῦ μοναστηρίου*, β') διὰ μεταγενεστέρας χειρός : *nº 20*.

Copia tratta dallo libro original tenuto nell'offitio della massaria di questa Cancellaria Maggior della Canea a karte 189.

Die primo martij 1321

Hec sunt feuda militum et feudatorum de turma Psicro.

Hoc est territorium Sancti Joannis de Stillo per ista confinia.

Incipit a mare à bucha fluminis de Chiliari et ascendit per flume, versus austrium usque ad dhichaloperama ad platanum qui habet crucem qui habet magnam flacam et exit de flumine et venit per lo livadhi et fecit ad lisothorum et inde vadit recte ad unum monticellum parvum, quod est apud viam per quam itur ad Castellum, ubi est lisothorum et inde vadit recte per medium vallis riachi riachi usque ad Magnam Ligeam, ubi est lisothorum et vadit per medium vallis recte per medium riachi et vadit riachi riachi usque in capitte riachi, ubi est unum aliud lisothorum et inde vadit recto tramitte per medium vallis et fecit ad Roverem, qui habet lisothorum et inde vadit recto tramitte per medium vallis
φ. 1ᵛ *et fecit ad anattolico Spilari | et inde ascendit ad Sclavochorio et inde vadit ad Cleptoperama et intrat in farango et ascendit ad farangum usque ad Chaminachia et inde vadit ad Chavalaream Petram et vadit per medium Tavathea Selli et inde voluit versus ponentem et vadit recto tramitte usque ad mittatochathisma de Fimia, quod est confini de Fimia, quod est confini heredum misser Joannis Navagiarij et inde voluit versus boream per illa confini et fecit ad Chiromilli et inde descendit ad Scallam de Campis et inde descendit ad domum de Drogarato et transit ultra farangum et fecit ad Chorafachia et inde vadit ad Cisternam et inde voluit per Campum de Piracijs salvaticis et fecit ad Piracium salvaticum Inforcatum, quod habet crucem et inde vadit ad aliud Piracium salvaticum Plectum, quod habet crucem et ascendit recte ad Petrochefalachi delo faranguli de Capnica de supra Grottam de Capnica et ascendit recte*

ad lisothorum, quod est in latere deli Choraffi et inde vadit ad aliud lisothorum, quod habet agrulidhi et transit recte et ascendit ad Petrochefalachi de Malaxa, quod est plus altum et descendit recte et fecit ad columpnam, quod est in via imperial et fecit recte in mari et inde voluit φ. 2 *marinam versus levantem usque ad bucha fluminis | del Chiliari ad primum confine.*

Isti sunt villani predicte terre sancti Joannis

Georgius Zangari, Joannes Omadilos et Vassili eius filius, Vassili Omadilos frater soprascritti Joannis Omadillos, Costa Manganari, Nicola Mullida, Costa Theoctistos frater Manuele Theoctistos defuncti et Varda frater eorum, Nicola Chirfivoti, Nicola Sambathij et Theodorus Sabathi frater eius, Joannes Xervo, Anastassius Moraijti, Georgius Vugdano, Georgius Stratigopulo, Nicolas Cano, Theodorus filius quondam papa Nichitopulo.

Georgius filius Leonis Vardava, quod dedit Joannis Navaiario Monasterio Stilli per animam misser Constantini Scordilli.

Michiel Claduri nodaro della Cancellaria

16 ante *Spilari* scriptum erat *lisso*, quod postea cancellatum fuit

2. ΚΑΤΑΣΤΙΧΟΝ

1506

Ἐν τῷ καταστίχῳ περιέχονται : α′) τὰ σύνορα τοῦ ἐν Κρήτῃ μετοχίου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Στύλου, β′) αἱ μοῖραι τοῦ μοναστηρίου καὶ γ′) τὰ σώχωρα τῶν γονικῶν.

Κατάστιχον (Ἀρχεῖον Ἱερᾶς Μονῆς Πάτμου, φάκ. καταστίχων). Πρβλ. φωτ. ἀρ. 28 - 29.

Κατάστιχον χαρτῶν ἐσταχωμένων 0,320 × 0,110. Μελάνη φαιόχρους. — Διατήρησις ἀρίστη. Σ η μ ε ι ώ μ α τ α ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου : α′) *τῆς κρίτης σύνορα | τοῦ μετοχίου,* β′) *1506.*

,α φ ς′

Τὸ παρὸν καδέρνον ἐγεγόνει διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου ἐμοὶ Ματθαίου μοναχοῦ τοῦ ἐκ Κρήτης ὁμοῦ μετὰ τὸν τιμιωτάτων καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸν κὺρ Μάξιμον μοναχὸν τὸν ἐκ Χείου, ἀνεψιὸν τοῦ μακαρίτου προηγουμένου κῦροῦ Θεοδούλου καὶ καθολῖκῶν ἐνεντριταρέων Στύλου πρὸς καθαροσύνην καὶ σαφεστάτην ὁδὸν τοῦ τόπου τῆς σεβασμΐας μονῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Εὐαγγελῖστοῦ Θεολόγου ἐν Πάτμω, δι' οὗ καὶ πρῶτον ἔχει τὴν ἀρχὴν τὸ κατὰ Στίλον τοῦ ρηθὲν τόπου, σϊκομένον ἀπὸ τὰ ρινάρα τῆς καντζηλαρίας τῶν Χανίων

ἀπὸ χαρτίον ρπθ', ἤγουν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἐννέα, μετάγλωτησμένον ἀπὸ λατινικὸν εἰς ρωμαϊκόν.

Ἀρχὴ εἰς τὰ σύνορα τοῦ ρηθὲν τόπου· πρῶτον τοῦ τόπου ἡ ἀρχή·

ἀρχήζει ἀπὸ τὴν θάλασσαν ἀπὸ τὸ στόμαν τοῦ ποταμοῦ του Κιλιάρη καὶ ἀναβένει μὲ τὸν ποταμὸν πρὸς τὸν νότον ἕως τὸ διχαλοπέραμαν εἰς τὸν πλάτανον ποῦ ἔχει σταυρόν, ὁποῖος ἔχει μεγάλην σφάκαν καὶ εὐγένει ἀπὸ τὸν ποταμὸν καὶ ἔρχεται τὸ λιβάδιν καὶ κρούει εἰς τὸν λισόθουρον καὶ ἀπ' ἐκεῖ ὑπαγένει ἴσϊα εἰς ἕναν βουνόπουλον μικρόν, ὅπερ ἔνοναι σιμὰ εἰς τὴν στράταν ὁποῦ ὑπαγένουσϊν εἰς τὸ Καστέλι, ὁποῦ ἔναι λισόθουρος καὶ ἀποδεκεῖ ὑπαγένει ἴσεια εἰς τὸ μέσον τοῦ λανγγαδίου ριάκη ριάκη ἕως τὴν Μεγάλην Λυγέαν, ὁπου ἔναι λιθόσουρος καὶ ὑπαγένει μέσον τοῦ λαγγαδῖου ἴσϊα μέσον τοῦ ριακίου καὶ ὑπαγένει ριάκη ριάκη ἕως τὴν ἄκραν του ριακαίου, ὁπου ἔναι ἄλλος λισόθουρος καὶ ἀποδεκεῖ ὑπαγένει ἴσϊα μέσον τοῦ λαγγαδίου καὶ κρούη εἰς τὸν Δρίν, ὁποῦ ἔχη λισόθουρον· ἀποκεῖ ὑπαγένει ἴσϊα καὶ κρούη μέσον τοῦ λαγγαδίου εἰς το ἀνατολικὸν Σπυλιάρη καὶ ἀποκεῖ ἀνεβένει εἰς το Κλεπτωπέραμα καὶ ὑπαγένει εἰς τὸ φαράνγγει ἕως τὰ Καμινάκια καὶ ἀποδεκῖ εἰς την Βαλαρέαν Πέτραν καὶ ὑπάγι μέσον τὴν Βαθεῖαν Σέλι καὶ ἀποδεκεῖ γυρίζη πρὸς τὴν δύσιν καὶ ὑπάγι ἴσϊα ἕως τὸ μυτοκάθισμα τῆς Φυμαίας, ὁπου ἔναι σύνορον τῆς Φυμαίας, ὁπου ἔναι σύνορον τῶν παίδων τοῦ κυρίου Ἰωάννου Ναβαγιάρου καὶ ἀποκεῖ γυρίζη πρὸς τὸν βορέαν μετὰ κείνα τὰ σύνορα καὶ κρούει εἰς

φ. 1ᵛ *τὸ Χιρομύλιν καὶ ἀποδεκεῖ κατεβαίνει εἰς | τὴν Σκάλαν τῶν Κάμπον καὶ ἀποδεκεῖ κατεβαίνει εἰς τὸ σπίτι τοῦ Δρουγράτου καὶ πέρνει ὁμπρὸς τὸ φαράγγει καὶ κρούει εἰς τα Χοραφάκια καὶ ἀποδεκεῖ παγένει εἰς τὴν Γυστήρναν καὶ ἀποκεῖ γυρείζη εἰς τὸν Κάμπον τῶν Ἀχλαπηδέων καὶ κρούει εἰς τὴν Ἀχλαπιδέαν τὴν Κρεμαστήν, ὁπου ἔχη σταυρὸν καὶ ἀποδεκὶ ὑπαγένει εἰς τὴν ἄλιν Ἀχλαπϊδέαν τὴν Πλεκτήν, ὁποῦ ἔχει σταυρὸν καὶ ἀνεβαίνι ἴσια εἰς τὸ λισόθουρον, ὁποῦ ἔναι εἰς τὸ πλάγι τῶν Χωραφιῶν καὶ ἀποδεκεὶ παγένει εἰς τὸν ἄλλον λισόθουρον, ὁποῦ ἔχει ἀγρουλίδϊν καὶ περνᾶ ἴσια εἰς τὸ Πετροκεφαλάκην τῆς Μαλάξας, ὁπου ἔνε ὑψυλότερον καὶ κατεβαίνει ἴσια καὶ κρούη εἰς τῆν κολώναν, ὁποῦ ἔναι εἰς τῆν στράταν τὴν βασϊλικὴν καὶ κρούη εἰς τὴν κολόναν ἴσια εἰς την θάλασσαν καὶ ἀποδεκὴ γυρείζη θάλασσαν θάλασσαν πρὸς τὴν ἀνατολὴν ἕως τὸ στόμα τοῦ Κυλιάρη εἰς τὸ πρῶτον σύνορον.*

Ὅν ἐγεγόνει εἰς τὸ ἔτος ,αφς'. Τέλος ὧδε τοῦ καταστοίχου.

† *Ἀπόδειξϊς καὶ καθαροσύνη εἰς ταῖς μοῖρες τοῦ τόπου τοῦ μοναστηρίου τὴς Πάτμου :*

Ἀρχὴ εἰς τὸν τόπον τῆς Λυγόμενας :

αον) † *Ἐτοῦτες ἦνεν οἱ μεῖρες καὶ ὁ τόπος ὅλος τῆς Λυγόμενας, ὁποῖος ἀνεβαίνει ὁμοῦ μοῦζούρια δϊακόσια ἐνενήκοντα, ἤγουν μοῦζούρια σϞ'.*

βον) † *Τῶν Ποδομοῦρίων μοῦζούρια ἑκατὸν τεσσαράκοντα, ἤγουν ρμ'.*

γον) † Τῆς ἁγίας Μαρίνας ἀνεβαίνει ὅλος ὁμοῦ μουζούρια ρπ', ἤγουν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα καὶ μετὰ χωράφια τῆς Γρέας τὸ Λιμηονάριν μοῦζούρια ιη', ἤγουν δέκα ὀκτῶ. Τὸ Λιμηονάριν, τὸ Πλατάνη μετὴν Μαμουνόπετραν ὁμοῦ τὰ τρία μουζούρια λζ', ἤγουν τριάκοντα καὶ ἑπτά.

δον) † Τῶν Μέσα Χωραφίων ὁμοῦ μετὰ τῆς Κουζανίβας ρϟ', ἤγουν ἑκατὸν ἐνενήκοντα. † Εἰς τὸν Ἀχλαδόλακον μουζούρια ε'. † Καὶ διὰ τὸν Ἀμῒγδαλον μουζούρια ζ'. |

φ. 2 εον) † Τῶν Μεγάλων Χωραφίων μουζούρια ρκη' καὶ διὰ τὸν Πιρνέαν μουζούρια δ' (ἥμισυ).

ϛον) † Τοῦ Ἀζωρέα μουζούρια π'.

ζον) † Τῆς Κεφάλας μουζούρια ρϟ'.

ηον) † Τὰ Μάχια μουζούρια νβ'.

θον) † Ἐτοῦτος ἔναι ὅλος ὁ τόπος καὶ οἱ μοῖρες τῆς Ραμνῆς ὁ καλούμενος τὸ Κουρῖν, ὁποῖος τόπος καὶ οἱ μοῖρες σὺν τὸ Μουρῖν ἀνεβαίνι ὁμοῦ μουζούρια ο'. † Ἀκόμη τα πρᾶγματα τῆς Ραμνῆς μουζούρια κδ'.

ιον) † Τὸ Μέσα Μϊτᾶτον μετὰ καὶ τοῦς Βράσκους μουζούρια ρκ'. † Τὸ Σελῖν μουζούρια ρξε'.

ιαον) † Τοῦ Κάμπου μετὰ τοῦ Πλατανῖου μουζούρια ρπζ' (ἥμισυ), ἤγουν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἑπτὰ εἶμῖσῖ.

ιβον) † Τὰ Ἀλῖσματα μετὰ τῆς ἁγίας Εἰρήνης μουζούρια ρκβ', ἤγουν ἑκατὸν εἴκοσῖ δῖο.

ιγον) † Τῆς Χαλέπας τοῦ Μεγάλου Νῖκολάου μουζούρια ρ'. † Ἀπὸ τὸ Σπίλεον τῆς Τρϊπϊτῆς τὸ φαράγγῖ φαράγγῖ νὰ διαβὴ τοῦ Περϊστερὲ τὸ Σπῖλαιον καὶ τὰ σῖνορα τῶν Κάμπῶν νὰ ἔλθη εἰς τὸ Πρηνάρι να ἔλθη τὸν Ἀρόλϊθον τὸν Κρεμαστὸν καὶ τὰ σῖνορα τοῦ Σαμονὰ νὰ ἔλθη τὸ λαγγάδϊν λαγγαδϊν νὰ ἔλθη πάλιν εἰς τὸ Σπήλαιον τῆς Τριπητῆς ἡ μοιρα μουζούρια λε'.

ιδον) † Τοῦ Σαμονὰ μουζούρια ρκ' καὶ δϊὰ τὰ πρανγάματα τοῦ Σαμονὰ μουζούρια ι'.

ιεον) † Τοῦ Ξεροκάμπου μουζούρια ν' καὶ διὰ τὸν Μαύρον Λέτην μουζούρια ε'. |

φ. 2ν ιϛον) † Τῆς Μαλάξας ἀνεβαίνει μουζούρια ξ' καὶ τὰ Λακούδια μουζούρια ιβ' (ἥμισυ).

ιζον) † Τὰ Κέντρϊ μουζούρια μ' καὶ ἡ μοῖρα τοῦ Κούμου μουζούρια κε'.

† Οἱ μοίρες τῆς Χαλέπας.

ιηον) † Τοῦ Πριναρίου, τὴν ὁποίαν ἐκράτην ποτὲ Γαβαλὰς ὁ Τοῦρκος μουζούρια κε'.

† Ἡ καλουμένη Ἀμῒγδαλόκουρτα, τὴν ὁποίαν ἐκράτην ποτὲ Μανόλης Νικητόπουλος μουζούρια κε'.

† Ἡ τζόντα ὁποῦ ἔναι μετὴν Ἀμηγδαλόκουρτα μουζούρια ιε', τὴν ὁποίαν ἐκράτην ποτὲ Σταμάτις Φυνοκάλις.

† *Ἡ Κϋνοκεφάλα τὴν ἐκρατοῦσαν οἱ Πάτεροι μουζούρια λε'.*

† *Ἡ μοῖρα Μητζηκεφάλα μουζούρια κ', τὴν ὁποίαν ἐκρατην ὁ Δημήτρης Παγίδις με τὸ Ρουπακία.*

† *Ἐτούτη ἔναι ἡ μοῖρα, τὴν ὁποῖαν ἐκράτην ποτὲ Γερόνυμος μουζούρια ιε'.*

† *Ἡ μοῖρα ἡ καλουμένη Χοιρόμυλος μουζούρια ιε'.*

† *Η μοῖρα ἡ λεγόμενη Ρουπακόλακος μουζούρια ιε'.*

† *Η μοῖρα ἡ καλουμένη Μέσα Λύμνη μουζούρια κε'.* |

φ. 3 † *Τοῦ Κυμηνᾶ μουζούρια ν'.*

† *Ἡ Τζακίστρα μουζούρια κε' καὶ τὰ Λίδια μουζούρια ιε'.*

† *Ἡ Ροδώσα μουζούρια ιζ'.*

† *Τοῦ Μονοκυπαρίσου μουζούρια ιη'.*

† *Τοῦ Ἀμιγδάλου μουζούρια ιε'.*

† *Ἡ μοῖρα ἡ λεγομένη Τέμπλα μουζούρια ιε'.*

† *Ἡ λεγομένη τῆς Παπαδιᾶς τα Κεφάλια μουζούρια κ'.*

† *Ἡ Λουματαρέλα μουζούρια κε'.*

† *Τα Χωραφάκια κείμενα συμπλίον τοῦ Ἁγιασματίου μουζούρια ιβ'.*

† *Ἡ Νεφελόπορη μουζούρια ιε'.*

† *Τῶν Δραμονομουρῖον μουζούρια ιε'.*

† *Τοῦ Καναβὰ μουζούρια ν', τὴν ὁποῖαν ἐκράτην ποτὲ Θωμᾶ Βλατοπούδης.*

† *Τῆς Κοζέας μουζούρια ιβ'.*

† *Τὰ Κονταροάμνια μουζούρια ϛ'.*

† *Ἡ Βρουλίδα μουζούρια κ'.*

† *Τα Κάτω Πηγάδια, ὅπερ λέγεται τῆς Συκέας μουζούρια ιδ'.* |

φ. 3ᵛ † *Ἐτούτη ἔναι ἡ μοῖρα ἡ λεγόμενη Βαριπερήν, τὴν ὁποίαν ἐκράτην Δημήτρις Τζηνκρέας ὁ κουράτορας μουζούρια θ'.*

† *Μαδαρῶ μουζούρια κ'.*

† *Τὰ Λίδια μετοῦ Κουζουλοϊωάννου μουζούρια κε'.* |

φ. 4 † *Ἀρχὴ τῶν σωχώρων τῶν γονικῶν*

† *Παπὰ Ἰωάννης Τζούγγαρῖς δϊὰ πάκτος σωχώρου ἑνὸς σϊτάρϊν μουζούρια ι' (ἥμισυ).*

† *Παπὰ κὺρ Μϊχαὴλ Τζούγγαρῖς δϊὰ σώχωρον ἕνα, ὅπερ εἶχεν ἀπὸ τὸν πατέρα του δϊὰ πατερϊκὴν εὐχήν, σιτάριν μουζούρια ε' καὶ κάρτον α'.*

† *Μάρκος Ζουλομῖτης ποτὲ Ἰωάννου Ζουλομῖτη θέλει νὰ δῖδει δϊὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ εἶχεν ἀπὸ τὸν πατέρα του δϊὰ πατερϊκὴν εὐχήν, σιτάριν μουζούρια λδ'.*

† *Μανόλης Ζουλομῖτης ποτὲ Ἰωάννου θέλει νὰ δῖδει δϊὰ πάκτος σωχώρου ἑνὸς μουζούρια ι' καὶ δϊὰ ἕτερον σώχωρον, ὅπερ ἤτοναι τοῦ παπὰ Μϊ-*

χάλη τοῦ ἀδελφοῦ του, σιτάριν μουζούρια ι', ὁμοῦ σιτάριν μουζούρια κ'. Ἀκόμη τυχένει νὰ δῖδει δϊὰ πάκτος ἑνὸς σωχώρου, τὸ ὁποῖον ἤτοναι τοῦ Ἰωάννου Σκορδῖλη, ὑπέρπυρον α'.

† Νϊκολέτος Ζουλομῖτης ποτὲ Ἰωάννου θέλει νὰ δῖδει δϊὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ εἶχε δϊὰ πατερϊκὴν εὐχὴν ἀπὸ τὸν πατέρα του, σιτάριν μουζούρια ι'.

† Βϊτόρης Ζουλομῖτης θέλει νὰ δῖδη δϊὰ πάκτος σωχώρου ἑνὸς σιτάριν μουζούρια ι'.

† Κώνστας Τρουλῖνὸς Φερμάνος τϋχένει νὰ δῖδη δϊὰ πάκτος ἑνὸς σωχώρου, ὅπερ κρατεῖ εἰς γονϊκόν, σϊτάρϊ μουζούρια ς'.

† Γεώργιος Σκορδῖλης ποτὲ παπὰ Μϊχαὴλ θέλει νὰ δῖδη δϊὰ πάκτος σωχώρου δῖο σιτάριν μουζούρια ς' καὶ τὸ τρῖτον ἀπὸ τὰ δένδρα. |

φ. 4ᵛ † Μαργέλος Καστελάνος καὶ Σταμάτη Κυνηγὸς δϊὰ πάκτος σωχώρου ἑνὸς σιτάριν μουζούρια δ' καὶ τὸ τρῖτον ἀπὸ τὰ δένδρα.

† Γεώργιος Τζηνκρέας ποτὲ Παύλου δϊὰ πάκτος σωχώρου ἑνὸς σιτάριν μουζούρια ς'.

† Ἀντωνῖνα Τρουλϊνὴ σϋμβῖα ποτὲ Κώστα μὲ τὸν υἱόν της τὸν Γεώργιον δϊὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατεῖ εἰς τὴν Σβάραν, τὸ τρῖτον ἀπὸ τὴν γῆν καὶ ἀπὸ τὰ δένδρα. Ἀκόμη καὶ δϊὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατεῖ εἰς γονϊκόν, μετρητὰ ὑπέρπυρον α'.

† Γεώργιος καὶ Κώστας Τρουλῖνὸς ἀδελφοὶ καὶ υἱοὶ ποτὲ Χωνϊάτη τϋχένει νὰ δῖδη δϊὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατεῖ εἰς γονϊκόν, σιτάριν μουζούρια ις' καὶ ἀπὸ τὰ δένδρα τὸ τρῖτον.

† Ἄννα Νταμϊλοῦ συμβῖα ποτὲ Κώστα θέλει νὰ δῖδη δϊὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατεῖ εἰς γονϊκόν, σιτάριν μουζούρια ς' καὶ ἀπὸ τὰ δένδρα τὸ τρῖτον.

† Ξένα Φεγγητὰ ποτὲ Γεωργίου τυχένει νὰ δῖδη δϊὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατεῖ γονϊκόν, μετρητὰ ὑπέρπυρον α' καὶ ἀπὸ τὰ δένδρα τὸ τρῖτον.

† Κωστάντζα Δρακοντῖνα καὶ Μανόλης Ἀρμένϊς ποτὲ Νϊκολάου τϋχένει νὰ δῖδουσϊ δϊὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατεῖ γονϊκόν, μετρητὰ ὑπέρπυρον α' καὶ σολδία ις' καὶ ἀπὸ τὰ δένδρα τὸ τρῖτον. |

φ. 5 † Γεώργιος Τρουλῖνὸς Κουστουλῆς υἱὸς ποτὲ Νϊκολάου θέλει νὰ δῖδη δϊὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὁποῖον κρατεῖ εἰς γονϊκὸν ἀπὸ τὸν πενθερόν του τὸν ποτὲ Ἰωάννην Κόντην, σιτάριν μουζούρια β' καὶ τὸ τρῖτον μϊᾶς γαδαρελαίας ὁπού ἔναι ἔσωθεν τοῦ αὐτοῦ σωχώρου.

† Γεώργιος Κυνηγὸς ποτὲ Νϊκολάου τϋχένει νὰ δῖδη δϊὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατεῖ εἰς γονϊκόν, σιτάριν μουζούρια γ' καὶ τὸ τρῖτον ἀπὸ τὰ δένδρα.

† Νϊκόλαος καὶ Σταμάτης Τρουληνὸς θέλουν νὰ δῖδουν δϊὰ πάκτος σω-

χώρου ἑνός, ὅπερ κρατοῦν εἰς γονϊκόν, τὸ τρῖτον ἀπὸ τὴν γῆν καὶ τὰ δένδρα.

† Ἰωάννης Τρουλϊνὸς Μπερέτος ποτὲ υἱὸς Νϊκολάου τϋχένει νὰ δῖδη δϊὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατεῖ εἰς γονϊκόν, τὸ ὁποῖον ἔχομεν ἀποστάδον εἰς τὰ πάκτη, σιτάριν μουζούρια δ', ἤγουν εἰς τὸ πάκτος του.

† Νϊκόλαος Σκλάβος καὶ Θεοφάνης Σκλάβος ἀδελφοὶ καὶ υἱοὶ ποτὲ Ἰωάννου τϋχένουν νὰ δῖδουσϊ δϊὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατοῦσϊν εἰς γονϊκόν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σώχωρον τὸ ἐμϊσὸν ἔχομεν βαλμένον εἰς τὴν πακτωσῖαν τοῦ ρηθέντος Νϊκολάου, ἤγουν τὸ μερτϊκόν του, σιτάριν μουζούρια ε' καὶ μουζούρια ε' τοῦ ρηθέντος Θεοφάνη, ὁποὺ γῖνουνται ὁμοῦ σιτάριν μουζούρια ι'.

† Καλόγερος Κεραντϊνὸς τϋχένει νὰ δῖδη δϊὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατεῖ εἰς γονϊκόν, μετρητὰ ὑπέρπυρον α' ἢ μῖαν λῖτραν κερῖν χοντρήν. |

φ. 5ᵛ *† Μιχάλης Σαραντινὸς ποτὲ υἱὸς Χωνιάτη τυγχένει να δήδη ὡς διὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατεῖ εἰς γονικόν, σιτάριν μοῦζούρια γ'.*

† Γεώργιος Κλαρίτης τυγχένει να δῖδη ὡς δια πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατῖ εἰς γονικόν, σολδία ις'.

† Νικόλαος Νταλαπέρας υἱὸς ποτὲ τοῦ Κώνστα τυγχένει νὰ δῖδη ὡς δϊὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατῆ εἰς πάκτος, ὑπέρπυρον α' καὶ τὸ τρίτον ἀπὸ τὰ δένδροι.

† Νικολέτω Ζουλομῖτης ποτὲ Ἰωάννου τυγχένει νὰ δῖδη ὡς διὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατεῖ εἰς γονικόν, σιτάριν μουζούρια δ' καὶ ἀπὸ τὰ δένδροι τὸ γον.

† Σώχωρον ἕνα τοῦ μοναστῆρίου, τὸ ὁποῖον κρατεῖ εἰς πάκτος Νικολέτω Ζουλομῖτης ἀπὸ τὸν κερὸν τοῦ κὺρ Γεδεοῦ καὶ πρώην οἰκονόμου Στύλου ὀφίλει νὰ δῖδει μουζούρια σιτάριν κ' καὶ εἰς δϊνέρια μετριτὰ ς' καὶ τὸ τρίτον ἀποτὰ δένδρα καὶ ἡ βοσκαρέα ἡ καλοκαίρινὴ τοῦ μονάστῆρίου· τὸ ὁποῖον σώχωρον ἐκράτην ποτὲ Νικολέτω Τρουλϊνὸς ἄρχοντόπουλος.

† Γεώργιος Μαντοῦδης καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ ἡ Ἀνίτζα ποτὲ Ἰωάννου τὰ παιδιὰ τυγχένει νὰ δῖδουσϊν ὡς δϊὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατοῦσϊν εἰς γονικότηταν ἀποτὼν πατέραν των, ὑπέρπυρα η', ἤγουν ὀκτῶ, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐγγύζουν τῆς εἰρημένης Ἀνίτζας ὡς διὰ μερδϊκὸν ὁποῦ ἐπεῖρεν ἀπὸ το ρηθὲν σώχωρον τὰ β' ὑπέρπυρα καὶ τα ς' ὑπέρπυρα ἐγγίζουν τοῦ ρηθὲν Γεωργίου ἐνῶ γῖνουνται ὁμοῦ ὑπέρπυρα η'. |

φ. 6 *† Γιανὰ Κατοῦδης υἱὸς τοῦ Γεωργίου τυγχένει νὰ δῖδη ὡς δϊὰ πάκτος σωχώρου ἑνὸς λεγόμενον Φυτὸν μετρητὰ ὑπέρπυρα β'.*

† Γεώργιος Σκλαβογιάννης υἱὸς ποτὲ Μάρκου θέλει να δίδη ὡς δϊὰ πάκτος σωχώρου ἑνῶς γῆν καὶ δένδροι, τὸ ὁποῖον ἦτονε πρώην Ἀνδρέα Γαρδουμάρη εἰς καθἔν χρόνον μετρητᾶ ὑπέρπυρα η' καὶ τὸ τρίτον ἀπὸ ταδένδροι καὶ η βοσκαρέα ἡ καλοκερινὴ τοῦ μοναστυρίου.

† Μανόλης Κλαψηνὸς υἱὸς ποτὲ Πέτρου τυγχένει νὰ δῖδη ὡς δϊὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατῖ εἰς γονϊκόν, σιτάριν μουζούρια δ'.

† *Μπερνάρδος Ντιέδος υἱὸς ποτὲ κὺρ Πέρω τυγχένει νὰ δῖδη ὡς διὰ πάκτὸς τῶν σοχώρων αὐτοῦ, ἅπερ κρατεῖ εἰς γονικὸν αποτῆν μητέραν του τὴν Ἑλένην Ντιέδεναν, σῖτάριν μουζούρια κα', ταὁποῖα σόχωρα ἐπληρώνασιν πρῶτον σιτάριν μουζούρια κς' μέσα εἰς ἕναν κομάτιν χωράφιν, ὅπερ ἦτον εἰς το σώχωρον τοῦ Νικολὴ τοῦ Τρουλῖνοῦ, τὸ ὁποῖον ἐγορασεν ἀποτῆν βῖτζαν τῆς αὐθεντίας ὁ κὺρ Γεδεὼν μοναχὸς καὶ προοικονόμος Στύλου καὶ μέσα εἰς α' σώχωρον ἐπούλῖσε τοῦ ρηθὲν Γεδεοῦ ὡς δῖὰ ὄνομαν τοῦ μοναστηρίου καὶ μένουσιν νέτα ναπληρόνη ὁ ρηθεὶς Μπερνάρδος δῖα μερδῖκὸν τῆς ἰδιότητάς του σιτάριν μουζούρια κα'. † Ρεβετζιανὰ γονικᾶ.*

† *Μιχάλης Τζάκος υἱός ποτε Κόνστα τυγχένει νὰ δῖδη ὡς δῖὰ πάκτος σωχώρου ἑνώς, ὅπερ κρατῖ εἰς γονῖκόν, σιτάριν μουζούρια ε'.*

† *Μανουὴλ Δημηνίτης ποτὲ τοῦ Μιχαῆλ τυγχένει νὰ δίδη ὡς διὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατεῖ εἰς γονῖκόν, σιτάριν μουζούρια ε' καὶ τὸ τρίτον ἀποταδένδροι.* |

φ. 6ᵛ † *Χωνιάτης Τρουληνὸς ποτὲ υἱὸς Νικολάου τῦγχένει ναδῖδη ὡς δῖα πακτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατὴ εἰς γονικόν, τὸ ὁποῖον ἦτονε ποτὲ Γεωργίου Μανασσῆ τοῦ πενθεροῦ του, σιτάριν μουζούρια β' (ἥμισυ) καὶ τὸ τρίτον ἀποταδένδροι.*

† *Θολογήτης Μανασσῆς ποτὲ Μανουῆλ τῦγχένει ναδίδει ὡς διὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατὶ γονικὸν ἀποτὸν πατέραν του, σιτάριν μουζούρια β' (ἥμισυ) καὶ τὸ τρίτον ἀπὸ τὰ δενδροι.*

† *Κωνστάνζα Δράκοντῖνα συμβία ποτὲ Δημητρίου Δρακοντόπουλου τυγχένει ναδῖδη ὡς διὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατῖ γονῖκὸν ἀποτὸν ἀδελφόν της τὸν καλόγερον Μανασσῆν, σιτάριν μουζούρια β' (ἥμισυ), ἦγουν δῖο ἥμισῖ καὶ τὸ τρίτον ἀποταδένδροι.*

† *Γεώργιος Κῖνηγὸς ποτὲ υἱὸς Ἰωάννου τυγχένει ναδῖδη ὡς δια πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατὶ εἰς γονικόντηταν ἀποτὴν πενθεράν του, τῆν ποτὲ Μαρίαν Μανασοῦν, σιτάριν μουζούρια δ' (ἥμισυ) καὶ τοτρίτον αποταδένδροι.*

† *Γιάνα Κατοῦδης υἱὸς ποτὲ Γεωργίου τυγχένει νὰ δῖδη ὡς δῖὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατῆ εἰς γονῖκὸν ἀπὸ τὸν πατέραν του δῖὰ πατερικῆν εὐχῆν, τὸ τρίτον ἀποτῆν γῆν καὶ δένδροι.*

† *Νικολέτα Ζουλομίτενα συμβία ποτὲ Ἰωάννου τυγχένει νὰ δῖδη ὡς δῖα πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατῆ εἰς γονῖκὸν ἀποτὸν συμβίον της τὸν Ἰωάννην, σιτάριν μουζούρια ἑπτά, ἦγουν ζ'.*

† *Μιχάλης Τζεμπελὴς ποτὲ υἱὸς Γεωργίου Ἀσπρολοῦπι τυγχένει νὰ δίδη ὡς διὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατῆ εἰς γονικὸν ἀπὸ τὸν πατέραν του δια πατερικῆν εὐχήν, ὑπέρπυρον α'.* |

φ. 7 † *Νικολέτω Λαγονάρης ποτὲ υἱὸς Λέω τυγχένη ναδῖδη ὡς διὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατη εἰς γονικὸν εἰς τὴν ἁγίαν Μαρίναν μετριτὰ ὑπέρπυρον α'.*

† *Σταμάτις Ἀρμένις ποτὲ υἱὸς τοῦ Μάρκου τυγχένει νὰ δῖδη ὡς δῖὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατη εἰς γονικὸν εἰς τῆν ἁγίαν Μαρίναν σολδία ις΄.*

† *Τὸ καθολϊκὸν σώχωρον τῆς ἁγίας Μαρίνας κρατεῖ κατὰ τὸ παρὸν εἰς* 250 *πάκτος Γεώργιος Πάγκαλος, Μανόλης Τρουλινὸς Λεντάκις ὁ Γέρων ὡς διὰ σιτάριν μουζούρια θ΄ καὶ τὸ τρίτον ἀπὸ τὰ δένδροι καὶ κλήματα τοῦ ρηθὲν Γεωργίου υἱὸς ποτὲ Κώνστα καὶ τὰ δῖο μερδϊκὰ τοῦ μοναστηρίου.*

† *Ἡ μονὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου καὶ Βαπτιστοῦ Προδρόμου μετὰ χωράφια αὐτοῦ δίδη τοῦ μοναστηρίου ἀεννάως μετριτὰ ὑπέρπυρον ἕνα.*

255 † *Ο Σωτήρας Χριστὸς τοῦ Καμπῆ πληρώνη ἀεννάως τοῦ μοναστηρίου μετριτὰ ὑπέρπυρα ι΄.*

† *Μανόλης Τρουλινὸς ποτὲ τοῦ Λεντάκη μὲ τὸν ἐξάδελφόν του τὸν Μανόλην υἱὸν ποτὲ τοῦ Κώνστα τυγχένει νὰ δίδοσιν εἰς καθ' ἓν χρόνον ὡς δῖὰ πάκτος σωχώρου ἑνός, ὅπερ κρατοῦν εἰς γονικὸν μετριτᾶ ὑπέρπυρον ἕνα.*

260 *Τέλος ὧδε τῶν σωχώρων τῶν γονικῶν.* |

φ. 7ᵛ † *Παπὰ Μιχάλης Τρουλινὸς κρατεῖ κομάτι χωράφιν ἀπο ἔξω τοῦ ἐσωχώρου τοῦ Νϊκολέτου Ζουλομίτη εἰς τῆν στράταν γῆν μοῦζούρια δ΄.*

† *Θεόδωρος Κούμανος κρατεῖ ἐσώχωρον α΄, τὸ ὁποῖον ἦτον ποτὲ Ἑλένης Τζέδενας τὸ ὁποίον ἔχει τόρα τὸ μονάστῆριν καὶ πληρόνει σιτάριν μου-*
265 *ζούρια ς΄ καὶ τὸ τρίτον ἀπὸ τὰ δένδροι.*

2 lege *τῶν . . . ἀδελφῶν* || 4 lege *ἐντριταρέων* || 23 - 24 lege *Καβαλλαρέαν* || 25 lege *μητατοκάθισμα* || 53 ante *Ἀμίγδαλον* scriptum erat *Πιρνέαν*, quod postea cancellatum fuit || 73 lege *πράγματα* || 188 lege *καιρὸν* || 247 - 248 ante *σολδία* scriptum erat *μετριτά*, quod postea cancellatum fuit || 264 lege *Ντιέδαινας*

3. ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΔΟΓΗ MICHAEL STENO ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΟΥΚΑΝ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ALBANO BADUARIO

23 Ἰουλίου [**1401**]

Ὁ δόγης Michael Steno ἀκυροῖ δουκικὸν γράμμα, δι' οὗ ἐκοινοποιεῖτο πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς Κρήτης ὅτι ἡ κυριότης τοῦ Στύλου περιήρχετο εἰς τὸν ἐπίσκοπον Καλαμῶνος Antonio de Bellançinis.

Ἐπίσημον ἀντίγραφον (Archivio di Stato di Venezia, *Duca di Candia*, B. 1 *Ducali e Lettere Ricevute*), φ. 52r-v.

Michael Steno Dei gratia dux Venetiarum etc. nobilibus et sapientibus viris Albano Baduario de suo mandato duche Crete et consiliarijs suis ac successoribus fidelibus dilectis salutem et dilectionis affectum. Scripsimus vobis alias qualiter summus pontifex sua benignitate, provi-

derat reverendo patri domino Anthonio de Bellançinis episcopo Calamonensi de monasterio Sancti Johannis de Stillo, ordinis Sancti Basilij dicte dyocesis, et de administratione bonorum eius mandantes tunc quatenus dicto domino episcopo Calamonensi dare debeatis auxilia et favores vestros opportunos, quibus mediantibus intrare possit in possessione pacifica dicti monasterij eiusque fructibus, proventibus et redditibus, sine alicujus contradicione libere, integre et pacifice gaudere et omnia, ut in dictis nostris literis distinctius continetur. Nunc vero per presentes vobis φ. 52ᵛ *denotamus, quod ipsas nostras literas | totaliter revocavimus et revocamus; vobis expresse mandantes quatenus, de factis predictis vigore dictarum literarum, vos aliqualiter impedire non debeatis.*

Data in nostro ducali palatio, die XXIIJ mensis julij indictione VIIIJ — Recepta vero die XXVIIIJ marcij 1403.

4. ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΙΣ ΤΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΟΝΗΝ ΤΗΣ ΠΑΤΜΟΥ ΧΟΡΗΓΗΘΕΝΤΟΣ ΠΡΟΝΟΜΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ ΕΚ ΤΙΣ ΔΕΚΑΤΗΣ (1483), ΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΥΡΩΣΕΩΣ ΑΥΤΟΥ (1486)

1 Φεβρουαρίου **1577** (β.ἔ. 1576)

Τὸ 1483 ἐπὶ συνδίκων Dominicus Bolanus καὶ Hieronimus Marcelus ἡ ἐν Πάτμῳ Ἱερὰ Μονὴ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἀπαλλάσσεται προνομιακῶς τῆς καταβολῆς δεκάτης διὰ τὴν κυριότητα τοῦ ἐν Κρήτῃ μετοχίου αὐτῆς. Ἐπικύρωσις τοῦ προνομίου τούτου ἐγένετο ὑπὸ τοῦ δόγη Marcus Barbadico τὸ 1486. Τὰ ἀνωτέρω προνόμια κατεχωρίσθησαν τὸ 1577, ἕνεκα φθορᾶς τῶν πρωτοτύπων, εἰς τὰ ἐπίσημα βιβλία τῆς Καγκελλαρίας τῆς Κρήτης.

Ἐπίσημον ἀντίγραφον (Archivio di Stato di Venezia, *Duca di Candia — Memoriali*), B. 38 [65 bis], φ. 112ᵛ - 114.

L'infrascripte concessioni, per esser vechie l'originali et caduche et acciò in ogni tempo apparino, si registrano nell'atti dell'Illustrissimo Consiglio ad instantia dell'infrascripti calogieri comoranti nel monastier di S. Zuanne di Pathimo et ciò de ordene di Sua Signoria Eccellentissima et in essecution della concession fatta da lei a essi calogieri sotto dì primo Febraio 1576 circa questo proposito.

Il tenor delle quali seguita

Nos Dominicus Bolanus Doctor et Hieronimus Marcelus pro Serenissimo et Eccellentissimo Dominio Venetiarum sindici et provisores infra et extra Culphum universis et singulis presentes patentes literas

nostras inspecturis notam facimus, quod adveniens presentiam nostram venerabilis ac orthodoxus vir Igumenus Sancti Joanis de Palmoxa nobis exposuit ut cum monasterium suum situm sit in quoda scopulo deserto et pro substentatione eius et monacorum sive calogerorum suorum in illa heremo existentium conveniat victui suplere de helemosenis mendicatis ex quibus licet cum maximo incomodo victus sui existente ipso scopulo φ. 113 *finitimo terrę continenti turchis subditę | quot anis redemunt unum duos et interdum plures Christianos ex miserima turcorum servitute. Et quia Igumenus ipse nunc cogitur ad solvendum decimas, quas iam pluribus annis quisque ab eodem monasterio exigere voluit ob debilitatem ipsius monasterij ac victus Igumeni et monacorum predictorum nobis provide petens dignemur, attentis inpensis dicti monasterij et attento quod coguntur ex ellemosinis mendicare victum providere et eis ob pietatem illius heremi concedere, quod dictarum decimarum occasione in posterum non graventur aliter enim ex deffectu victus cogerentur illum locum deserere cum maxima omnipotentis Dei displicentia sua eiusdem Igumeni petitione intelecta habito locumpletissimo testimonio dictum Igumenum esse vitę religiosę et dictum scopulum seu monasterium super eo existens locis turcorum esse finitimum et multis Christianis captivis accomodatum ac ipsum Igumenum una cum suis calogieris ex elemosinis vivere. Ideo non modo Deo omnipotenti ducentes rem gratam et acceptam jacere, quod etiam ipsis Igumeno et calogieris in illa heremo et consuetis operibus dare modum quo prelatis et Deo inserviant ac captivis Christianis prossint, prout hoc usque die fecerunt ex auctoritate nostri sindicatus nobis attributa à Consiglio Rogatorum et à Maiori Consiglio presentium tenore dictum monasterium Sancti Joanis de Palmosa, absolvimus et absolutum esse volumus e quibuscumque decimis tam preteritis quam futuris* φ. 113ᵛ *pro quibus minime | inquietari aut molestari possit aliqua ratione vel causa ad beneplacitum Illustrissimi Dominij Venetiarum committente auctoritate quibus supra magnificis Dominis Rectoribus Cretę et Spectabilis Dominis Camerarijs ibidem et successoribus eius quatenus presentem termitationem et concessionem et absolvetionem nostram inviolabiliter observent et observari faciant quę in camera comunis ad futurorum premissorum fidem presentes scribi et sigillo, quo utimur Sancti Marci, iussimus comuniri.*

Data Candidę die XIIJ januarij MCCCCLXXXIJ.

Nicolaus Stella cancellarius mandato scripsit

Ego Octavianus à platea Canęę cancellarię Canęę suprascriptam concessionem et absolutionem ex autentico legato accopiavi de verbo ad verbum sicut in illo iacet.

Marcus Barbadico Dei gratia dux Venetiarum etc. universis et singulis nobilibus et sapientibus viris de suo mandato Ducę, Capitano, Consiliariis Cretę, Rectoribus ac Consiliarijs Caneę ceterisque Rectoribus et Officialibus nostris totius insulę tam presentibus quam futuris ad quos presentes advenerint fidelibus dilectis salutem et dilectionis affectum. Miserentes paupertati venerabilem calogerum Sancti Joanis Evangheliste insule Pathinos cum nostro Consiglio Rogatorum, die VIIIJ instantis, liberavimus et exemptos facimus eos e quibuscumque decimis pro casali quem habent in districtu Caneę eis per testamentum relicto confirmantes privilegium per nobiles viros Dominicum Polani Doctorem et Hyero-
φ. 114 *nimum Marcello sindicos, diei XI[II] januarij | MCCCCLXXXIJ^do, factum calogieris ipsis pro casali predicto tantum concessimus, quod cum prefacto consilio et liberavimus ipsos in futurum ab angarijs dandi quot annis falconum unum aut iperperos XX Ducę Cretę et dandi pradia aut comestionem aliquam Ducę prefacto, Capitano, Rectori ac Consiliarijs Cretę et Caneę quando occuret, quod equitabunt volumus itaque et auctoritate predicta mandamus vobis quibuscumque, ut suprascriptas concessiones nostras exequetis observarique facere inviolabiliter debeatis.*

Data in nostro Ducali Palatio die XVIJ januarij, indictione IIIJ, MCCCCLXXXV.

[*Alvise*] *Bonrizzo* [*secretario*]

4 *Zuane Zuane* cod. || 5 *Calogeri de S. Zuane di Pathimo* in margine || 13 lege *quodam* || 51 *Calogeri de S. Zuane di Pathimo* in margine || 64 lege *prandia*

5. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΕΝ ΠΑΤΜΩ ΜΟΝΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΟΓΗΝ MARINO GRIMANI

25 Δεκεμβρίου **1595**

Ὁ ἡγούμενος τῆς ἐν Πάτμῳ Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου συγχαίρει δι' ἐπιστολῆς του τὸν Marino Grimani ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς δόγη τῆς Βενετίας.

Πρωτότυπον, λυτὸν (Archivio di Stato di Venezia, *Salla Regina Margherita*, nº 16 III d). Πρβλ. φωτ. ἀρ. 31.

Χάρτης (δίφυλλον) 0,327 × 0,255. Μελάνη φαιόχρους. — Διατήρησις καλὴ (κηλῖδες ἐξ ὑγρασίας, ἐφθαρμένον κατὰ τὰ ἄκρα). Διπλώσεις τέσσαρες ὁριζόντιοι καὶ δύο κάθετοι. Ἐπὶ τοῦ φ. 2^v ἴχνη ἱσπανικοῦ κηροῦ. Σημείωμα διὰ μελάνης καστανόχρου ἐπὶ τοῦ φ. 2^v : *25 Novembre 1595 | Monaci del Monasterio di S. Giovanni di Patmo | si rallegrano dell'elettion | del Serenissimo Principe Grimani.*

Ἐπὶ τοῦ φ. 2ᵛ διὰ μελάνης φαιόχρου ἡ ἐ π ι γ ρ α φ ὴ (διεύθυνσις τοῦ προορισμοῦ) : *Serenissimo principe di Venetia | nostro signore et patron osservandissimo.*

† Non meno delle altre città, Serenissimo Principe, sogette all'imperio della Santissima et Illustrissima Repubblica |[2] *Vostra, tenuti et obligati semo ancora noj della isola di Patmo, monachi insieme et laici hu*|[3]*milissimi servitori suoj, di rallegrarci con Vostra Serenità et manifestarle per questa nostra el nostro* |[4] *interno et verso quella riverente affetto, che havemo havuto, havendo inteso esser conferito questo* |[5] *altissimo grado meritamente da tutti con suo commun applauso et universal triompho nella illustrissima* |[6] *persona di Vostra Serenità. Perchè chi mai fu più degno per sue qualità di si giusto premio di Vostra* |[7] *Serenità? La quale, oltra li altri suoj innocentissimi costumi et rare et singolarissime virtù, che* |[8] *da tutti per tutto vengono predicate, per la clemenza sola et misericordioso affetto verso li poveri,* |[9] *che sempre usava et massimamente al tempo della penuria, come per tutto la fama dice, meritava* |[10] *esser non solamente principe della tale Gloriosissima et Illustrissima Repubblica, ma un monarcha et imperatore* |[11] *del tutto, poichè questa sola virtù é quella, la quale far suole li homini à dio esser simili* |[12] *et per questo degni di sifatto grado supremo. Ci rallegramo dunche Serenissimo Principe con Vostra Se*|[13]*renità del'haver conseguito meritamente questo gloriosissimo et supremo grado non meno delli altri sud*|[14]*diti à questa Santissima Repubblica. Imo, come é giusto et più di quelli, poichè noj, j quali tirannica*|[15]*mente et non volendo ci troviamo sotto il giogo dell'infideli, che sempre vivono et si nutriscono del nostro* |[16] *sangue, in tal modo semo abbracciati benignamente et favoriti sempre da questa Santissima Repubblica co*|[17]*me quasi sariamo stati veri sudditi à quella. Per il chè anchora noj, cosi li monaci di questo* |[18] *santo et religioso monasterio di S. Giovani Evangelista come li altri habitatorj di questa isola* |[19] *di Patmo, ricordevoli sempre delle tante gratie et beneficij havuti, non mancheremo (benchè indegni)* |[20] *di pregar sempre l'Omnipotente Iddio per la conservatione et felice stato di questa Santa Repubblica* |[21] *di tutto l'Eccellentissimo Senato et de Vostra Serenità, la quale humilmente pregamo che resti servita di* |[22] *volere havere noj humili et fidelissimi suoj servitori in quella medesima gratia, che ne ha*|[23]*vevano li Serenissimi predecessori suoj et particolarmente la beata memoria del Serenissimo Principe* |[24] *Pascal Ciconia, noj poj dall'altro canto ci offeriamo di non mancar maj della solita nostra fidele servitù* |[25] *verso quella et suo Eccellentissimo Senato; la quale la maestà divina faccia degna nel futuro seculo* |[26] *della sua gloria et suoj beni celesti et incorruttibilj.*

|27 *Date nel nostro monasterio di S. Giovani Evangelista dell'isola di Patmo.*

|28 *Adi 25 del mese di decembre 1595.*

|29 *Di Vostra Serenità*

|30 *humilissimo servitore*

|31 *Ἰωάννης ἱερομόναχος καθηγούμενος μονῆς Πάτμου*

14 - 15 ante *tirannicamente* scriptum erat *be*, quod postea cancellatum fuit

ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΚΑΤΑΣΤΙΧΩ ΑΠΑΝΤΩΜΕΝΩΝ

Α') ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΩΝ

Ἁγία Εἰρήνη (ἡ) 36466
Ἁγία Μαρίνα (ἡ) 36447· 368244· 369247· 249
Ἁγιασμάτιον (τὸ) 365103
Ἅγιος Ἰωάννης Βαπτιστὴς Πρόδρομος (ὁ) 369253
Ἅγιος Ἰωάννης Θεολόγος Πάτμου (ὁ) 3625-6
Ἀζωρέας (ὁ) 36456
Ἁλίσματα (τὰ) 36466
Ἀμυγδαλόκουρτα (ἡ) 36483· 85
Ἀμύγδαλος (ὁ) 36453· 36599
Ἀρμένης Μανόλης τοῦ ποτὲ Νικολάου 366155
Ἀρμένης Μᾶρκος· βλ. Ἀρμένης Σταμάτης
Ἀρμένης Νικόλαος· βλ. Ἀρμένης Μανόλης
Ἀρμένης Σταμάτης τοῦ ποτὲ Μάρκου 369246
Ἀρόλιθος Κρεμαστὸς (ὁ) 36471
Ἀσπρολούπης Γεώργιος· βλ. Τζεμπελῆς Μιχάλης
Ἀχλαδόλακκος (ὁ) 36452
Ἀχλαπιδέα Κρεμαστὴ (ἡ) 36125-26· 36332
Ἀχλαπιδέα Πλεκτὴ (ἡ) 36126-27· 36333

Βαθεῖα Σέλη (ἡ) 36119· 36324
Βαρδαβᾶς· βλ. Vardava
Βαρυπερὴ (ἡ) 365112
Βλατοπούδης Θωμᾶς 365106-107
Βουγδᾶνος Γεώργιος· βλ. Vugdano Georgius
Βράσκοι (οἱ) 36462
Βρουλίδα (ἡ) 365110

Γαβαλᾶς ὁ Τοῦρκος 36481
Γαρδουμάρης Ἀνδρέας 367201-202
Γεδεών, προοικονόμος Στύλου 367188· 368211· 212
Γερώνυμος 36590
Γιστήρνα (ἡ) 36121· 36330
Γραίας τὸ Λιμ(ν)ιωνάρι 36448· 49

Canea· βλ. Χανιὰ
Cano Nicolas 36241
Campum de Piracijs· βλ. Κάμπος Ἀχλαπιδέων
Capnica (τὰ) 36128
Castellum· βλ. Καστέλι
Chaminachia· βλ. Καμινάκια
Chavalarea Petra· βλ. Καβαλλαρέα Πέτρα
Chiliari· βλ. Κοιλιάρης
Chirfivoti Nicola 36239
Chiromilli· βλ. Χοιρόμυλος
Chorafachia· βλ. Χωραφάκια
Choraffi(a)· βλ. Χωράφια
Cisterna· βλ. Γιστήρνα
Claduri Michiel 36245
Cleptoperama· βλ. Κλεπτοπέραμα

Διμηνίτης Μανουὴλ τοῦ ποτὲ Μιχαὴλ 368217
Διμηνίτης Μιχαήλ· βλ. Διμηνίτης Μανουὴλ
Δρακοντῖνα Κωνστάντζα, σύζυγος τοῦ ποτὲ Δημητρίου Δρακοντοπούλου 366155· 368227· βλ. καὶ Μανασσῆς καλόγερος

Δρακοντόπουλος Δημήτριος· βλ. Δρακοντῖνα Κωνστάντζα
Δραμονομούρια (τὰ) 365105
Δρουγρᾶτος 36123· 36329
Δρῦς (ὁ) 36114· 36321

Drogarato· βλ. Δρουγρᾶτος

Fimia· βλ. Φυμαία

Grotta de Capnica· βλ. Capnica

Ζερβὸς Ἰωάννης· βλ. Xervo Johannes
Ζουλομύταινα Νικολέττα, σύζυγος τοῦ ποτὲ Ἰωάννου Ζουλομύτη 368237
Ζουλομύτης Βιττόρης 366132
Ζουλομύτης Ἰωάννης· βλ. Ζουλομύταινα Νικολέττα, Ζουλομύτης Μανόλης, Ζουλομύτης Μᾶρκος, Ζουλομύτης Νικολέττος
Ζουλομύτης Μανόλης τοῦ ποτὲ Ἰωάννου 365124
Ζουλομύτης Μᾶρκος τοῦ ποτὲ Ἰωάννου 365121
Ζουλομύτης Μιχάλης, παπᾶς, ἀδελφὸς τοῦ Μανόλη 365125-126
Ζουλομύτης Νικολέττος τοῦ ποτὲ Ἰωάννου 366129· 367184· 187-188· 369262

Zangari Georgius 36236

Θεόδουλος, προηγούμενος Στύλου 3621
Θεόκτιστος· βλ. Theoctistos
Θυμιά· βλ. Φυμαία

Καβαλλαρέα Πέτρα (ἡ) 36118· 36323-24
Καμινάκια (τὰ) 36118· 36333
Καμπῆς· βλ. Σωτήρας Χριστὸς
Κάμποι (οἱ) 36470
Κάμπος (ὁ) 36464
Κάμπος Ἀχλαπιδέων (ὁ) 36125· 36331
Καναβᾶς (ὁ) 365106
Κάνος Νικόλαος· βλ. Cano Nicolas
Κάπνικα· βλ. Capnica
Καστελλᾶνος Μαργέλος 366138
Καστέλι (τὸ) 36110
Κατούδης Γιαννὰ τοῦ ποτὲ Γεωργίου 367198· 368234
Κατούδης Γεώργιος· βλ. Κατούδης Γιαννὰ
Κάτω Πηγάδια (τὰ) 365111
Κέντρι (τὸ) 36479
Κεραντηνός, καλόγερος 367175
Κεφάλα (ἡ) 36457
Κεφάλια· βλ. Παπαδιᾶς Κεφάλια
Κλαδούρης Μιχαήλ· βλ. Cladurі Michiel
Κλαρίτης Γεώργιος 367179
Κλαψηνὸς Μανόλης τοῦ ποτὲ Πέτρου 367201
Κλαψηνὸς Πέτρος· βλ. Κλαψηνὸς Μανόλης
Κλεπτοπέραμα (τὸ) 36117· 36322
Κοζέα (ἡ) 365108
Κοιλιάρης (ὁ) 3616· 36233· 36311· 39
Κονταροάμνια (τὰ) 365109
Κόντης Ἰωάννης, πενθερὸς τοῦ Γεωργίου Τρουλλινοῦ Κουστουλῆ 366160
Κουζανίβα (ἡ) 36451
Κουζουλοϊωάννης 365115
Κούμανος Θεόδωρος 369263
Κοῦμος (ὁ) 36479
Κουρὶ (τὸ) 36460
Κρήτη (ἡ) 3622· βλ. καὶ Ματθαῖος
Κυμηνᾶς (ὁ) 36595
Κυνηγὸς Γεώργιος τοῦ ποτὲ Ἰωάννου 368231· βλ. καὶ Μανασσοῦ Μαρία — τοῦ ποτὲ Νικολάου 366162
Κυνηγὸς Ἰωάννης· βλ. Κυνηγὸς Γεώργιος
Κυνηγὸς Σταμάτης 366138
Κυνοκεφάλα (ἡ) 36587

Λαγονάρης Λέο· βλ. Λαγονάρης Νικολέττο
Λαγονάρης Νικολέττο τοῦ ποτὲ Λέο 368243
Λακκούδια (τὰ) 36477
Λίμνη· βλ. Μέσα Λίμνη
Λιμ(ν)ιωνάρι· βλ. Γραίας τὸ Λιμ(ν)ιωνάρι
Λουματαρέλα (ἡ) 364102
Λυγέα· βλ. Μεγάλη Λυγέα
Λυγόμενα (ἡ) 36343· 44
Λύδια (τὰ) 36596· 115

Μαγγανάρης Κώστας· βλ. Manganari Costa
Μαδαρὸ (τὸ) 365114
Μαλάξα (ἡ) 36231· 36336· 36478
Μαμουνόπετρα (ἡ) 36449
Μανασσῆς Γεώργιος, πενθερὸς τοῦ Χωνιάτη Τρουλλινοῦ 368221-222
Μανασσῆς Θεολογίτης τοῦ ποτὲ Μανουὴλ 368224

Μανασσῆς, καλόγερος, ἀδελφὸς τῆς Κωνστάντζας Δρακοντίνας 368239
Μανασσῆς Μανουήλ· βλ. Μανασσῆς Θεολογίτης
Μανασσοῦ Μαρία, πενθερὰ τοῦ Γεωργίου Κυνηγοῦ 368233
Μαντιλός(;)· βλ. Omadilos
Μαντούδη 'Αννίτζα τοῦ ποτὲ 'Ιωάννου 367192· 195
Μαντούδης Γεώργιος τοῦ ποτὲ 'Ιωάννου 367192· 197
Μαντούδης 'Ιωάννης· βλ. Μαντούδη 'Αννίτζα, Μαντούδης Γεώργιος
Μάξιμος, μοναχὸς ἐκ Χίου 3623
Ματθαῖος, μοναχὸς ἐκ Κρήτης 3621
Μαῦρος Δέτης (ὁ) 36475
Μάχια (τὰ) 36458
Μεγάλη Λυγέα (ἡ) 36111· 36317
Μεγάλος Νικόλαος (ὁ) 36468
Μέσα Λίμνη (ἡ) 36594
Μέσα Μητᾶτον (τὸ) 36462
Μέσα Χωράφια (τὰ) 36451· 54
Μητᾶτον· βλ. Μέσα Μητᾶτον
Μονοκυπάρισσο (τὸ) 36598
Μοραΐτης 'Αναστάσιος· βλ. Morajti Anastasius
Μουλλίδας Νικόλαος· βλ. Mullida Nicola
Μουρὶ (τὸ) 36460
Μυτζηκεφάλα (ἡ) 36588

Magna Ligea· βλ. Μεγάλη Λυγέα
Malaxa· βλ. Μαλάξα
Manganari Costa 36237
Morajti Anastasius 36240
Mullida Nicola 36237-38

Ναβαγιάρος 'Ιωάννης· βλ. Navagiarius Johannes
Νεφελόπορη (ἡ) 365104
Νικητόπουλος Μανόλης 36483-84
Νικόλαος· βλ. Μεγάλος Νικόλαος
Νταλαπέρας Κώστας· βλ. Νταλαπέρας Νικόλαος
Νταλαπέρας Νικόλαος τοῦ ποτὲ Κώστα 367181
Νταμιλὸς Κώστας· βλ. Νταμιλοῦ "Αννα
Νταμιλοῦ "Αννα, σύζυγος τοῦ ποτὲ Κώστα 366149
Ντιέδαινα 'Ελένη, σύζυγος τοῦ Πέρο 368208 369263-264
Ντιέδος Μπερνάρδος τοῦ ποτὲ Πέρο 368206· 213
Ντιέδος Πέρο· βλ. Ντιέδαινα 'Ελένη, Ντιέδος Μπερνάρδος

Navagiarius Johannes 36121· 36243
Navaiario Johannes· βλ. Navagiarius Johannes
Nichitopulo· βλ. Νικητόπουλος Μανόλης, Nichitopulo Theodorus
Nichitopulo Theodorus quondam papa Nichitopulo 36242

Ξερόκαμπος (ὁ) 36475

Omadilos Johannes 36236
Omadilos Vassili υἱὸς τοῦ Johannis 36236 — ἀδελφὸς τοῦ Johannis 36236-37

Παγίδης Δημήτρης 36588-89
Πάγκαλος Γεώργιος τοῦ ποτὲ Κώστα 369250· 252
Πάγκαλος Κώστας· βλ. Πάγκαλος Γεώργιος
Παπαδιᾶς Κεφάλια (τὰ) 365101
Πάτεροι 36587
Πάτμος (ἡ) 36342· βλ. καὶ "Αγιος 'Ιωάννης Θεολόγος
Περιστερέ· βλ. Σπήλαιον Περιστερὲ
Πετροκεφαλάκι (τὸ) 36127· 36231· 36335-36
Πηγάδια· βλ. Κάτω Πηγάδια
Πιρνέας· βλ. Πρινέας
Πλατάνι (τὸ) 36449· 64
Ποδομούρια (τὰ) 36346
Πρινάρι (τὸ) 36470· 81
Πρινέας (ὁ) 36451

Petrochefalachi· βλ. Πετροκεφαλάκι
Piracium Salvaticum Inforcatum· βλ. 'Αχλαπιδέα Κρεμαστὴ
Piracium Salvaticum Plectum· βλ. 'Αχλαπιδέα Πλεκτὴ
Psicro (τὸ) 3614

Ραμνὴ (ἡ) 36459· 61
Ροδώσα (ἡ) 36597

Ρουπακία (ἡ) 36589
Ρουπακόλακκος (ὁ) 36593

Rovere· βλ. Δρῦς

Σαμπάθης· βλ. Sambathij
Σαμωνᾶς (ὁ) 36471· 73
Σαραντηνὸς Μιχάλης τοῦ ποτὲ Χωνιάτη 367177
Σαραντηνὸς Χωνιάτης· βλ. Σαραντηνὸς Μιχάλης
Σβάρα (ἡ) 366143
Σέλη· βλ. Βαθεῖα Σέλη
Σελ(λ)ὶ (τὸ) 36463
Σκάλα τῶν Κάμπων (ἡ) 36121-22· 36328
Σκλαβογιάννης Γεώργιος τοῦ ποτὲ Μάρκου 367200
Σκλαβογιάννης Μᾶρκος· βλ. Σκλαβογιάννης Γεώργιος
Σκλάβος Θεοφάνης τοῦ ποτὲ Ἰωάννου 367170· 174
Σκλάβος Ἰωάννης· βλ. Σκλάβος Θεοφάνης, Σκλάβος Νικόλαος
Σκλάβος Νικόλαος τοῦ ποτὲ Ἰωάννου 367170· 173
Σκλαβοχωριό· βλ. Sclavochorio
Σκορδίλης Γεώργιος τοῦ ποτὲ Μιχαὴλ 366136
Σκορδίλης Ἰωάννης 366128
Σκορδίλης Κωνσταντῖνος· βλ. Scordili Constantinus
Σκορδίλης Μιχαήλ· βλ. Σκορδίλης Γεώργιος
Σπήλαιον Περιστερὲ (τὸ) 36469-70
Σπήλαιον Τρυπητῆς (τὸ) 36469· 72
Σπηλιάρι (τὸ) 36116· 36322
Στρατηγόπουλος Γεώργιος· βλ. Stratigopoulo Georgius
Στύλος (ὁ) 3615· 36235· 11· 3624· 6-7· 367188-189· 211· βλ. καὶ Γεδεών, Θεόδουλος
Συκέα (ἡ) 365111
Σωτήρας Χριστὸς τοῦ Καμπῆ (ὁ) 369255

S. Johannes de Stillo· βλ. Στύλος
Sambathij Nicola 36239
Sambathij Theodorus, ἀδελφὸς τοῦ Nicola 36239
Scalla de Campis· βλ. Σκάλα τῶν Κάμπων
Sclavochorio (τὸ) 36116
Scordili Constantinus 36241
Spilari· βλ. Σπηλιάρι
Stratigopulo Georgius 36241

Τέμπλα (ἡ) 365100
Τζαγκάρης Γεώργιος· βλ. Zangari Georgius
Τζακίστρα (ἡ) 36596
Τζάκος Κώστας· βλ. Τζάκος Μιχάλης
Τζάκος Μιχάλης τοῦ ποτὲ Κώστα 368215
Τζεμπελῆς Μιχάλης τοῦ ποτὲ Γεωργίου Ἀσπρολούπη 368240
Τζιγκρέας Γεώργιος τοῦ ποτὲ Παύλου 366140
Τζιγκρέας Δημήτρης 365113
Τζιγκρέας Παῦλος· βλ. Τζιγκρέας Γεώργιος
Τζούγγαρης Ἰωάννης, παπᾶς 365117
Τζούγγαρης Μιχαήλ, παπᾶς 365119
Τοῦρκος· βλ. Γαβαλᾶς
Τρουλλινὴ Ἀντωνῖνα, σύζυγος τοῦ ποτὲ Κώστα 366142
Τρουλλινὸς Γεώργιος, υἱὸς τοῦ Κώστα 366142 — τοῦ ποτὲ Χωνιάτη 366146
Τρουλλινὸς Γεώργιος Κουστουλῆς τοῦ ποτὲ Νικολάου 366158· βλ. καὶ Κόντης Ἰωάννης
Τρουλλινὸς Ἰωάννης Μπερέττος τοῦ ποτὲ Νικολάου 367167
Τρουλλινὸς Κώστας τοῦ ποτὲ Χωνιάτη 366146· βλ. καὶ Τρουλλινὴ Ἀντωνῖνα, Τρουλλινὸς Γεώργιος, Τρουλλινὸς Μανόλης
Τρουλλινὸς Λεντάκις· βλ. Τρουλλινὸς Μανόλης
Τρουλλινὸς Μανόλης τοῦ ποτὲ Κώστα 36957-58 — τοῦ ποτὲ Λεντάκι 369257
Τρουλλινὸς Μανόλης Λεντάκις ὁ γέρων 369250
Τρουλλινὸς Μιχάλης, παπᾶς 369261
Τρουλλινὸς Νικόλαος 366165· 367191· 368210· βλ. καὶ Τρουλλινὸς Γεώργιος Κουστουλῆς, Τρουλλινὸς Ἰωάννης Μπερέττος, Τρουλλινὸς Χωνιάτης
Τρουλλινὸς Νικολέττο· βλ. Τρουλλινὸς Νικόλαος
Τρουλλινὸς Σταμάτης 366165
Τρουλλινὸς Φερμάνος Κώστας 366134

Τρουλλινὸς Χωνιάτης τοῦ ποτὲ Νικολάου 368220· βλ. καὶ Μανασσῆς Γεώργιος, Τρουλλινὸς Γεώργιος, Τρουλλινὸς Κώστας
Τρυπητή· βλ. Σπήλαιον Τρυπητῆς
Τσιριγώτης (;) Νικόλαος· βλ. Chirfivoti Nicola

Tavathea Selli· βλ. Βαθεῖα Σέλη
Theoctistos Costa, ἀδελφὸς τοῦ Manuele καὶ Varda 36238
Theoctistos Manuele, ἀδελφὸς τοῦ Costa καὶ Varda 36238
Theoctistos Varda, ἀδελφὸς τοῦ Costa καὶ Manuele 36238

Vardava Georgius υἱὸς τοῦ Leo 36213
Vardava Leo· βλ. Vardava Georgius
Vugdano Georgius 36210

Xervo Johannes 36210

Φεγγητὰ Ξένα τοῦ ποτὲ Γεωργίου 366152
Φεγγητὸς Γεώργιος· βλ. Φεγγητὰ Ξένα
Φινοκάλης Σταμάτης 36486
Φυμαία (ἡ) 36120· 36326
Φυτὸν (τὸ) 367199

Χαλέπα (ἡ) 36468· 80
Χανιὰ (τὰ) 3612· 3627
Χίος (ἡ) 3623· βλ. καὶ Μάξιμος
Χοιρομύλι· βλ. Χοιρόμυλος
Χοιρόμυλος (ὁ) 36122· 36328· 36592
Χωραφάκια (τὰ) 36124· 36330· 365103
Χωράφια (τὰ) 36229· 36334· βλ. καὶ Μέσα Χωράφια

Ψυχρό· βλ. Psicro

Β') ΛΕΞΕΩΝ

ἀγρουλίδι = ἀγρία ἐλαία
γαδαρελαία = ποικιλία τοῦ δένδρου «ἐλαία» καὶ ὁ εὐμεγέθης καρπός του
γιστήρνα = στέρνα (ἐκ τοῦ λατιν. *cisterna*)
γονικὸν = τὸ ἐκ τῶν γονέων προερχόμενον καὶ κληρονομηθὲν κτῆμα
ἐγγίζει = ἀναλογεῖ
ἐντριτάρις = ὁ γεωργὸς ὁ λαμβάνων τὸ ἓν τρίτον *(ἔντριτον, ἐντριτιὰ)* τῶν φυτευθέντων καρπῶν
καθαρωσύνη = διασάφησις
κάρτον = τέταρτον (ἐκ τοῦ ἰταλ. *quarto*)
λιθόσουρος = σωρὸς λίθων, περίφραγμα
λισόθουρος· βλ. *λιθόσουρος*
μητατοκάθισμα = τὸ μητᾶτον, ἡ στάνη ἐν γένει μὲ τὰς ἐγκαταστάσεις της
μουζούρι = μέτρον σίτου καὶ ἐν γένει τῶν δημητριακῶν. Τὰ 4 1/2 μουζούρια ἢ 83,3 λίτρες ἀπετέλουν τὸ βενετικὸν *staio* (μονάδα μετρήσεως τῶν μεγάλων ποσοτήτων τοῦ σίτου)
νέτα = καθαρά, ἀκέραια
πᾶκτος, πακτωσιὰ = μίσθωσις
ρεβετζιανὰ (γονικὰ) = ἐπαναπωληθέντα (ἐκ τοῦ λατιν. *rivendere*)
συμπλίον = πλησίον
σφάκα = πικροδάφνη
σώχωρο = τὸ παρὰ τῷ χωρίῳ εὔφορον χωράφιον (κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ *ξωχώραφο(*
τζόντα = προσθήκη (ἐκ τοῦ ἰταλ. *giunta*)

ΧΡΥΣΑ Α. ΜΑΛΤΕΖΟΥ

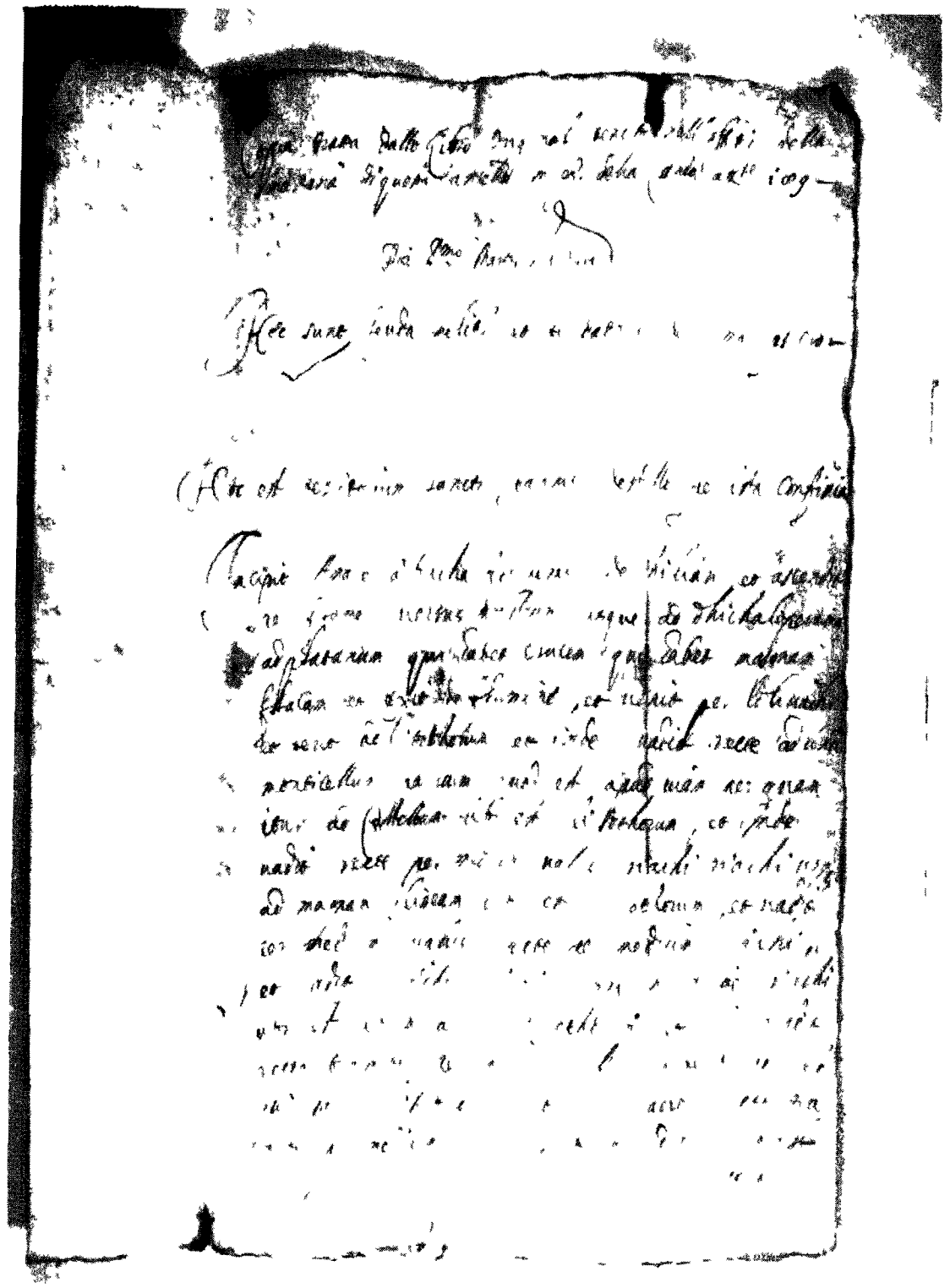

Τὸ Λατινικὸν κείμενον τῆς περιγραφῆς τῶν συνόρων τοῦ Στύλου, φ 1 (πρβλ. σελ. 361).

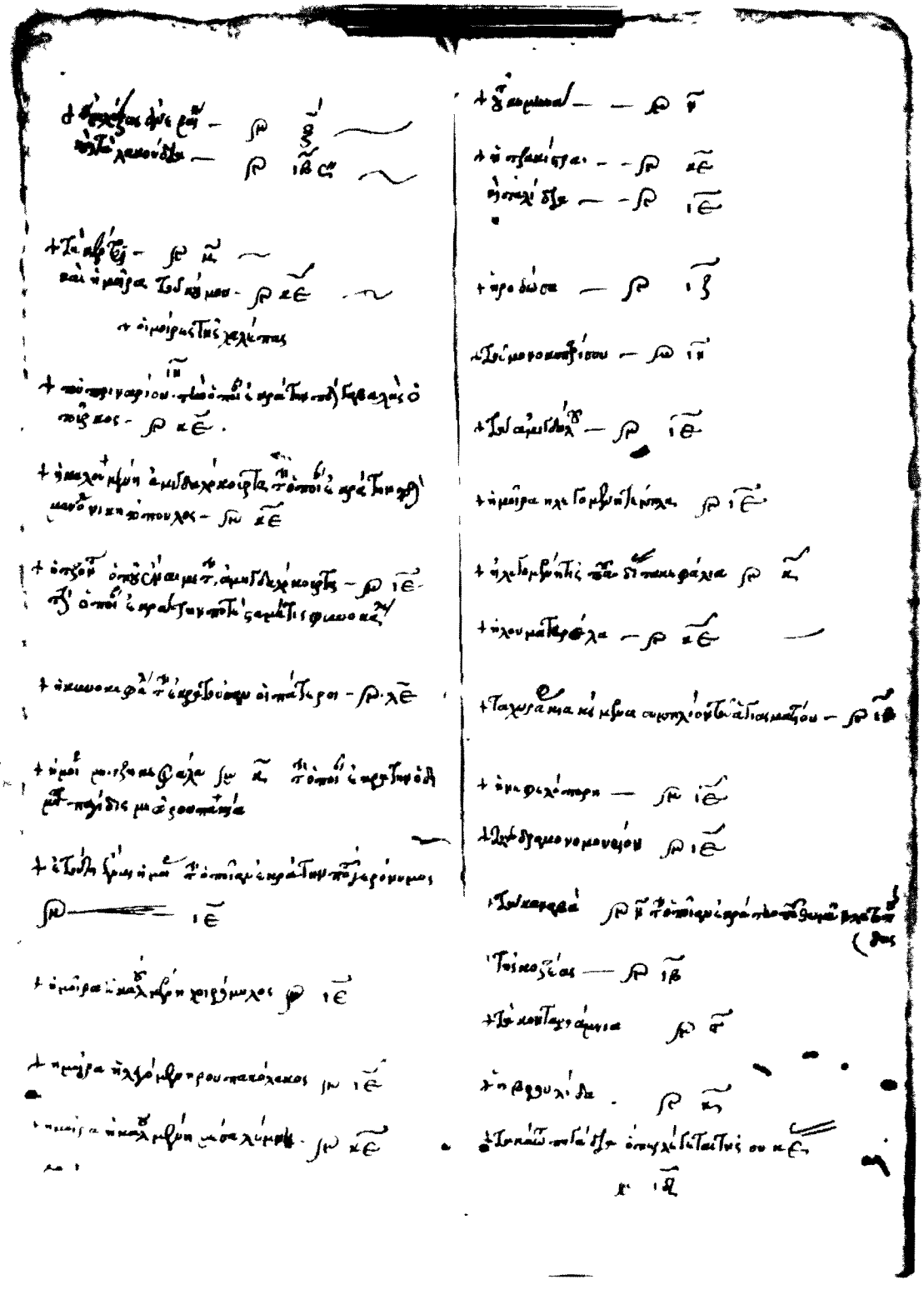

Τὸ Κατάστιχον τῆς μονῆς τοῦ Στύλου, φ. 2ᵛ, 3 (πρβλ. σελ. 364 - 365)

Φωτ. 29

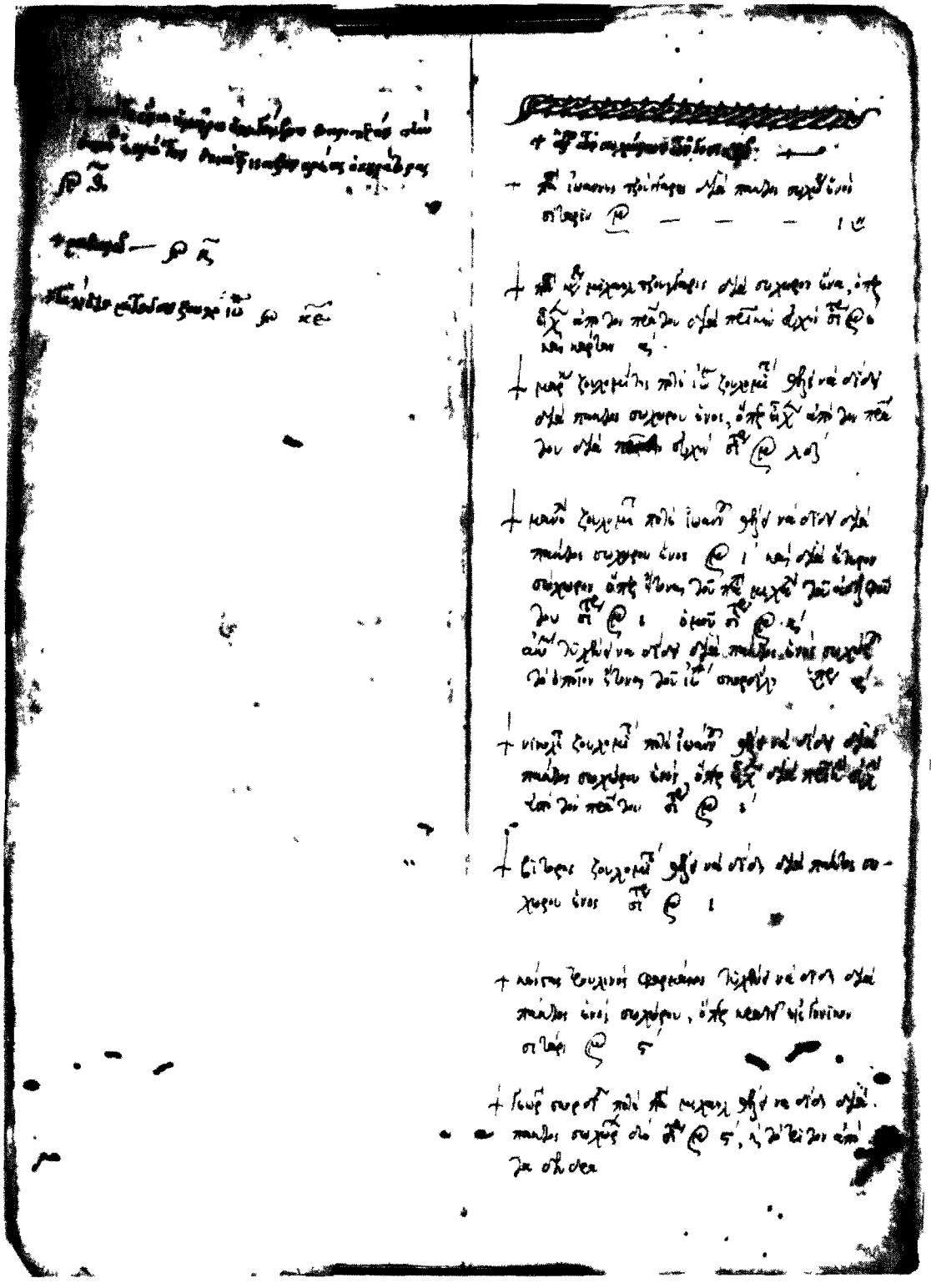

Τὸ Κατάστιχον τῆς μονῆς τοῦ Στύλου, φ. 3ν, 4 (πρβλ. σελ. 365 - 366)

Φωτ. 30

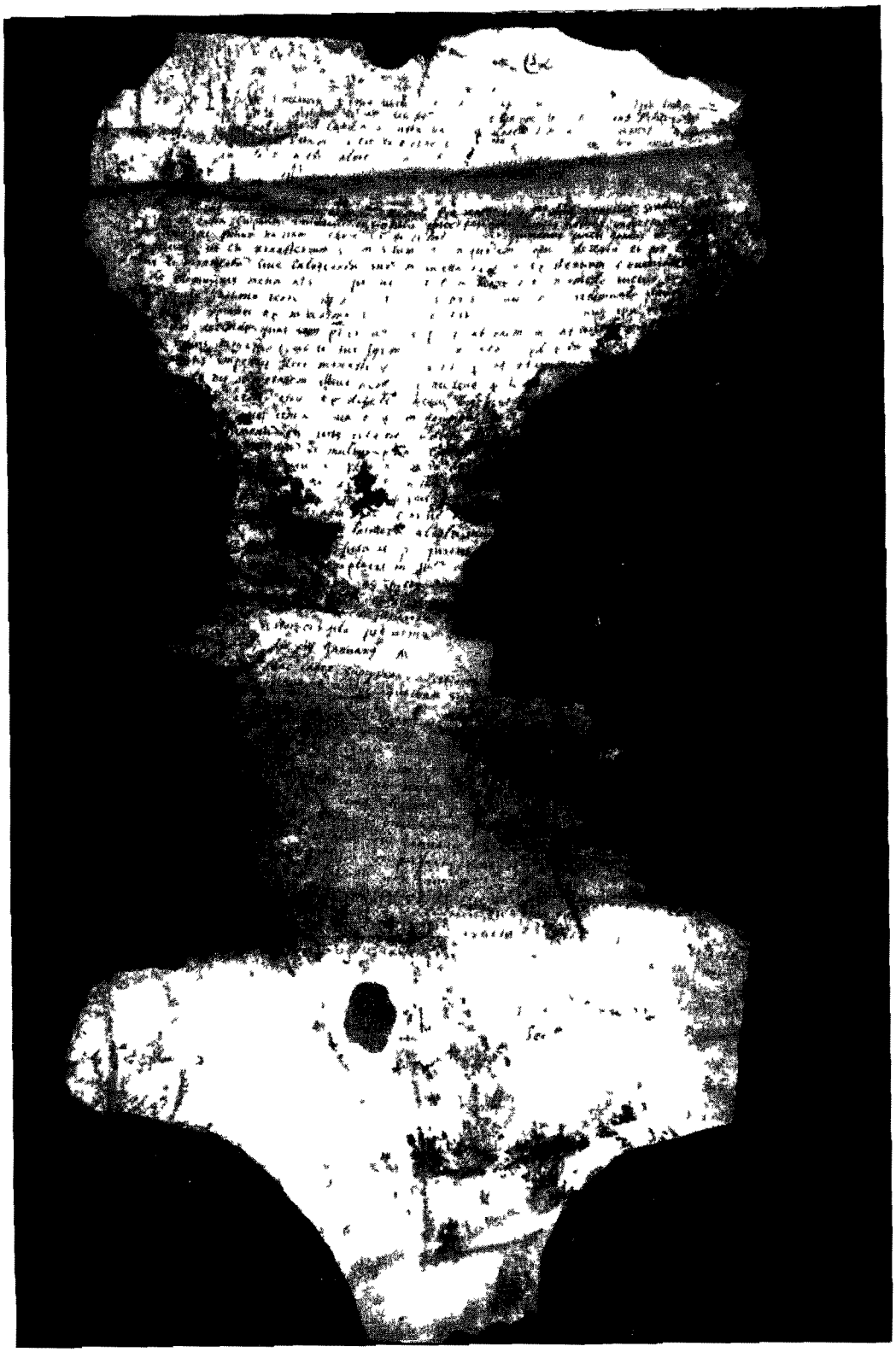

Τὸ ἐν τῷ ἀρχειοφυλακείῳ τῆς μονῆς σωζόμενον ἐγγραφον τοῦ ἔτους 1577 (πρβλ. σελ. 357–358)

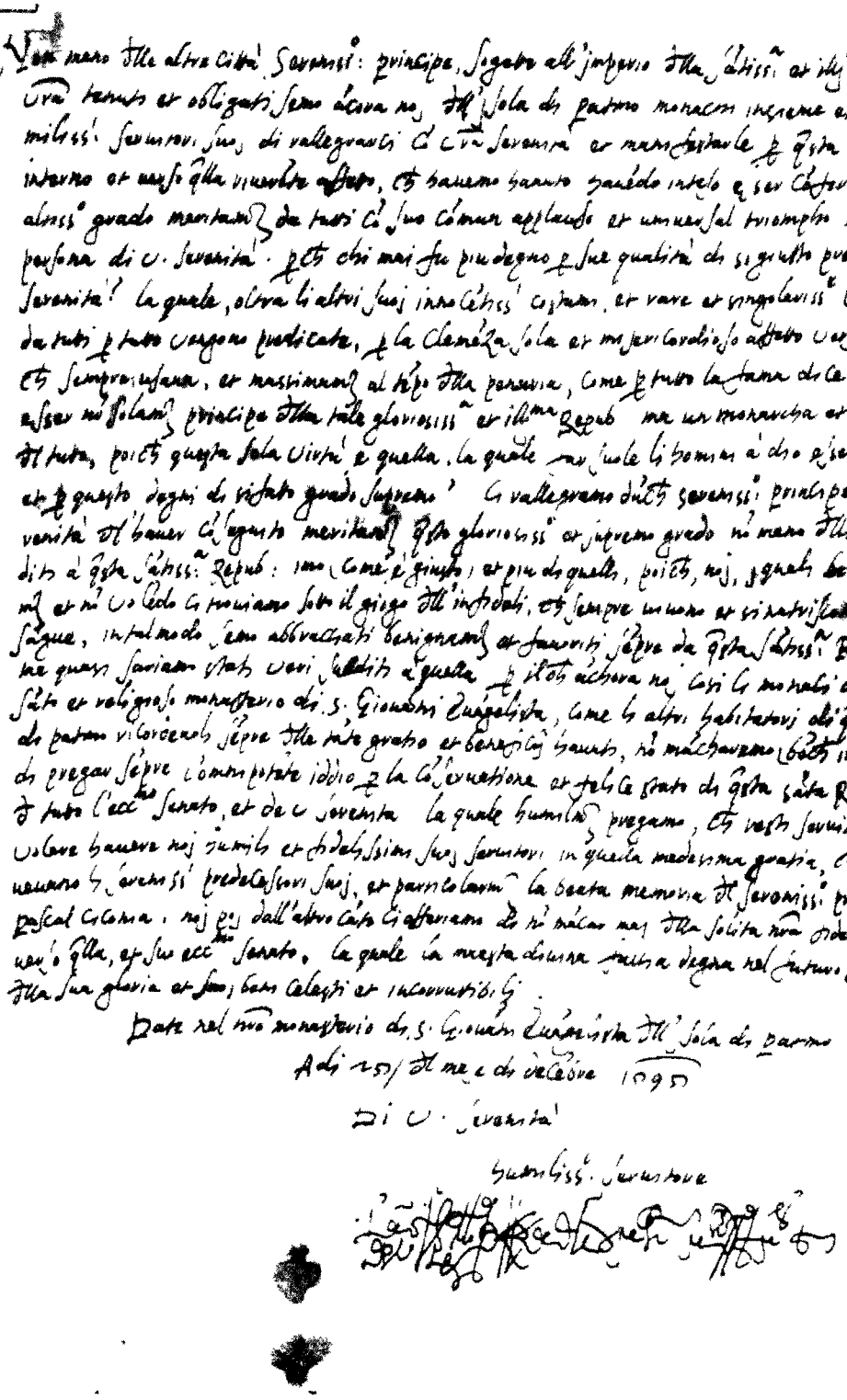

Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἡγουμένου τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς Ἰωάννου πρὸς τὸν δόγην Marino Grimani τοῦ ἔτους 1595 (πρβλ. σελ. 372 - 374)